

zseti HÍRADÓ

XXVIII. ÉVFOLYAM, 22. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1984. JÚNIUS 2.

AZ ELMÚLT HÉT

VALAMENNYI TÖMEGPUSZTÍTÓ FEGYVERT meg kell semmisíteni, hogy egyetlen állam se aggódjék biztonságáért — írta Konsztantyin Csernyenko válaszeleveníben Petra Kelly-nek, az NSZK-beli Zöldek képviselőjének, s a leszerelést egyaránt értette Nyugatra és Keletre. Az SZKP főtákkára kifejtette, a Szovjetunió véleménye szerint a Német Szövetségi Köztársaság semmilyen körülmények között se legyen felvonulási terület a Szovjetunió és a szocialista szövetségek ellen, ebben az esetben a nyugatnémetek teljes mértékben meg lehetnek győződve arról, hogy semmi sem fenyegeti őket. Ez a biztosíték arra a kérdésre hangzott el, amelyet Petra Kelly tett föl: miként lehet kiküszöbölni az atom- vagy a vegyi fegyverek NSZK elleni alkalmazásának a veszélyét és milyen feltételeket kell ezért teljesítenie országának? Csernyenko rámutatott: a Szovjetunióban osztoznak a nukleáris és más fegyverfajták alkalmazásának a lehetősége miatti aggodalmakban, s azok az államok, amelyeknek a területén már megkezdődött a legveszélyesebb pusztító eszközöknek a telepítése, vagy ahova azokat el akarják helyezni, óriási felelősséget viselnek saját népük, az európai béke, és a nemzetközi biztonság iránt. A Szovjetunió hivatalosan és ünnepélyesen kinyilvánította, hogy soha nem fog atomfegyvert alkalmazni olyan ország ellen, amely lemondott az ilyen eszköz előállításáról, birtoklásáról és nincs is ilyen a területén. Ezen túlmenően egyoldalú kötelezettséget vállal rá, hogy nem alkalmaz elsőként nukleáris fegyvert, s a Varsói Szerződés tagállamaival együtt azt javasolja a NATO tagjainak, állapodjanak meg a hagyományos fegyverek elsőként történő alkalmazásáról való lemondásról, valamint általában a katonai erő alkalmazásáról. A Szovjetunió kész erre — írta válaszában Csernyenko.

AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS KÉRDÉSEIT VITATTA MEG François Mitterrand és Helmut Kohl a francia—nyugatnémet csúcstalálkozó. Az NSZK kancellárja pohárköszöntőjében azt emelte ki, hogy a közös piaci országoknak meg kell valószínűsítenie politikai egységüket és „egy hangon kell szólniuk”, hogy szavukat Európán túl is meghallják. Csak így képviselhetik kellő súllyal érdekeiket a világban. A francia lapok a kétoldalú tárgyalásokkal kapcsolatban azt fejtették ki, hogy Párizs és Bonn között nincsenek ellentétek, sőt, egységes álláspontot foglalnak el mind a legfontosabb nemzetközi témákban, mind a Közös Piac belső problémáiban. Ez utóbbival kapcsolatban azt is hozzáfűzi, hogy francia, és a nyugatnémet kormány lényegében közös frontot alkot Londonnal szemben. A Figaro különösen jelentősnek tartja, hogy most, a többi között, a hadügyminiszterek által aláírt harcokcsí-elhárító helikopter gyártásáról szóló megállapodással szorosabbá teszik a katonai együttműködést a két ország között. Megjegyzés született arról is, hogy haditechnikai megfigyelésekre alkalmas műholdat bocsátanak föl: megfigyelők szerint ennek a fontossága azért nagy, mert ezek után a nyugat-európaiak önállóan szerzhethetnek meg olyan értesüléseket, amelyeket eddig csak az amerikaiaktól kaphattak. Így feszültség esetén képesek lehetnek arra, hogy saját információjuk alapján alkossanak véleményt valamely kényes helyzetről — írta a francia lap, s hozzáfűzte: ezt nem a Washington iránti bizalmatlanságból teszik, hanem azért, mert meg vannak győződve: adódhatnak olyan körülmények, amikor az európai érdekei nem esnek egybe az Egyesült Államokéval. Az atlanti kapcsolatrendszer egyébként egyik lényeges témaja a Washingtonban kezdődött NATO-tanács ülészakának is.

A TÖRVÉNYHOZÁSI VÁLASZTÁSOK fölényes győztesnek hirdették ki Hoszní Mubarak elnök kormányzó Nemzeti Demokrata Pártját. A párt, az NDP 72,9 százalékos eredménnyel a 448 választott és tíz kinevezett tagból álló népi gyűlés 391 helyét foglalja el. Így amikor 1987-ben az államelnököt megválasztja, bőven rendelkezésére fog állni az ehhez szükséges kétharmados többség.

A választások második helyezettje az Új Vafd. A Fuad Szirageddin volt királyi belügyminiszter vezette csoportulás a leadott voksok 15,1 százalékával ötvenhét parlamenti mandátumhoz jutott. A szabad tisztek 1952-es forradalma óta Egyiptomban még nem működött ekkora ellenzék. Minthogy azonban a párt a választási siker érdekében koalíciót kötött a Muzulmán Testvérek Mozgalmával, mely ingatlanszövetségnek látszik, sorai soha nem voltak, s nem is lesznek egységesek.

Választójogával a lajstromozott szavazók 43,14 százaléka élt, vagyis kevesebb, mint a második kamara mandátumát megújító októberi választásokon: ezeket az ellenzék bojkottálta.

Abu Basa belügyminiszter reagált az ellenzéknek arra a vádjára, hogy Egyiptom több választókerületében a szavazókat a kormánypárti apparátus megfélemlítette, és hogy tömegesen hamisították, vagy semmisítették meg a voksokat.

VÁRKONYI PÉTER KÜLÜGYMINISZTER, aki Erwin Lenc, osztrák külügyminiszter meghívására hivatalos látogatást tett Ausztriában, befejezte bécsi tárgyalásait.

Várkonyi Péter látogatást tett az osztrák parlamentben, ahol fogadta Anton Benya, a Nemzeti Tanács elnöke. A magyar külügyminiszter megbeszélést folytatott Heinz Fischer tudományos és kutatási miniszterrel, valamint Fritz Marschall, a parlament külügyi bizottságának elnökével.

A két külügyminiszter a hivatalos tárgyalásokon áttekintette a kétoldalú kapcsolatokat, s azokat „jószomszédinak, problémamentesnek” minősítette. A nemzetközi helyzet értékelésekor a külügyminiszterek kifejezték aggodalmukat a feszültség éleződése miatt, s elkötelezettségüket a helsinki folyamat folytatása, az enyhülés továbbvittele, az európai béke és biztonság megszilárdítása mellett. Várkonyi Péter magyarországi látogatására hívta meg Erwin Lencot, aki a meghívást köszönettel elfogadta.

Intézkedések Jugoszláviában az árakról és a kamatokról

Nagy fontosságú intézkedés született Jugoszláviában az elhúzó gazdasági stabilizációs folyamat részeként: felszabadították az árakat, ugyanakkor rendelkeztek is, hogy a fogyasztói árak emelkedése ne haladja meg az idénre tervezett 40 százalékos mértéket.

A termelővállalatok nem élhetnek azonnal az „áremelési lehetőséggel”, az árrobbanást a döntés értelmében egyhónapos áremelési tilalommal akarták elkerülni. (Ennyi ideje van a termelőnek, hogy az árhatóságnál előzetes áremelési bejelentést tegyenek és megkapják jóváhagyását.) Az ilyen fékre már csak azért is szükség van, mert az árak felszabadítására váró termelők, kereskedők visszatartották a keresett árucikketek.

A jugoszláv kormány úgy véli, hogy az árak „szabad”, beavatkozásoktól mentes mozgása elengedhetetlenül szükséges a gazdasági tisztálátáshoz, a termelők helyes orientálása érdekében. *Milka Planinc* kormányfő ezért értékelte úgy, hogy az infláció nekilendülése tette elkerülhetlenné az árak év eleji rögzítését. Akkor is hangsúlyozták azonban a döntés átmeneti jellegét. A kormányfő közölte, hogy idővel meg kell teremteni a szabad áralkulás gazdasági feltételeit, az árfelügyeletet tehát a piac működése és az objektív gazdasági törvényszerűségek megsértésének tartották. A gazdasági törvények egyébként a négyhavi árfelügyelet ellenére utat törtek maguknak, a hatóságok árrögzítés ellenére az árdregulás 5 százalékot ért el, vagyis éves szintre számolva 20 százalékot.

A jugoszláv gazdasági talpraállás szempontjából kulcsfontosságú 1984-es évben a terv szerint a külső pénzügyi egyensúly javításának aláren-

deltelt 6 százalékkal kevesebb jut majd a lakossági fogyasztásra, az elmúlt három évet követően az idén is csökkennek majd a reálbérek.

Jugoszlávia nemzeti termékének a következő években mintegy 10 százaléka megy el az adósságok törlesztésére. A gazdasági stabilizációs folyamat így a kilencvenes évekig is elhúzódik majd, hiszen csak a hitelek kamatterhei évi 2 milliárd dollárra rúgnak. Hogy a stabilizálás ellenőrzött keretekben maradjon, az árrögzítés feloldását nem terjesztették ki valamennyi termékre. Fenntartják a hatósági áremegállapítást a villamos áram, az olaj és származékai, a vasúti közlekedés és egyes élelmiszerek esetében, vagyis többféle árfarmat alkalmaznak. Ezen túl a termékek 55 százalékánál alakíthatja szabadon a piac az árakat, 40 százalékról vállalatközi megállapodásokban döntenek, 5 százalékot pedig az árhatóság állapítja meg. A piaci árak körében is gyakrabban ellenőrzik majd a haszonszerzés módját, az árképzési és a kalkulációs előírások betartását, valamint elvonják a tisztességtelen úton szerzett nyereséget.

A mértéktartás jellemzi az idén a hazai fejlesztéseket is: a terv szerint az idén beruházásokra a tavalyinál 10 százalékkal kevesebb jut. A törekvés ezzel nem az általános visszafogás, hanem az, hogy a rosszul gazdálkodó szervezetek ne vonják el a fejlesztési eszközöket a jobbakra.

Ezt a differenciálást szolgálja az árfelszabadítási döntéssel egyidejűleg nyilvánosságra hozott másik intézkedés, amely a kamatlábak emeléséről szól. Eszerint a jelenlegi 15 százalékos kamatszintet az elképzelések szerint fokozatosan emelik majd az inflációhoz közeli, 30-35 százalékos szintre.

Hátrányos helyzetben

Ausztrália északi területein, ahol értékes ásványkincset bányásznak, továbbá állattenyésztés és földművelés is folyik, ma már csak kevés őslakó él. Az őslakók elmenekülnek a nyugati civilizáció elől — mely nekik csak szegénységet, nyomort, betegséget és munkanélküliséget hozott, s most nemzeti létüket fenyegeti.

★

Ausztrália őslakóinak utódai kétszáz évvel az ország fehér gyarmatosítása után deszkákból, hullámlemezekből és takarókból összetákolva primitív kunyhókban laknak.

Számos tény bizonyítja, hogy az ausztráliai kisebbség ma még 150-180 ezerre becsült tagjának hátrányos megkülönböztetésben van része. A nagyvárosokban és peremkerületekben, például életterekben, áruházakban és iskolákban egyfajta faj megkülönböztetéssel sújtják őket. Egyes hatóságok elrendelték, hogy az őshonos ausztrálialak a vendéglőkben csak külön helyiségekben tartózkodhatnak. A szállodákban gyakran elutasítják őket.

Napirenden vannak a lakosság reakciós részének túlkapásai.

Az őslakók 90 százaléka a szegénység határa alatt tengődik, körükben az öngyilkosságok száma az összausztráliai átlag tízszere.

A fehér lakosság körében régóta kiirtott betegségek pusztítanak az őslakók között: az ország egy neves orvosa sze-

rint főleg a trachoma és a lepra. Statisztikai adatok szerint az őslakók várható élettartama húsz évvel kevesebb és a gyermekhalandóság háromszor nagyobb, mint az ötödik kontinens átlaga. Közülük csak minden tizedik él 49 évnél tovább. A törvény betűjével ellentétben a valóságban elzárják előlük a tanulás-hoz vezető utat. Eddig csak egyetlen őslakóból lett parlamenti képviselő.

A fehér társadalomnak hátfordít, az északi területekre visszahúzódnak őslakók csak egy kis csapatot alkotnak. Nagy részük aktív ellenállásra szánta el magát. Ennek vannak bizonyos eredményei is. A haladó erők támogatásával, több évtizedes harc után kikényszerítettek egy törvényt, mely megtilt mindenfajta faj megkülönböztetést. 1967-ben választójogot kaptak és azóta az ország polgárainak számítanak. Napjainkban visszakövetelik az országot, s az ország területén található és kitermelt természeti kincsek feletti rendelkezési jogot követelik.

Az őslakók a múltban elérték, hogy bizonyos földvásárlási és szociális célú állami támogatást mellett — főleg Dél-Ausztráliában és az északi területeken — nagy földterületeket kaptak vissza. Ez a folyamat azonban csak lassan halad előre. Nyugat-Ausztráliában és Queensland szövetségi államban továbbra is megtagadnak tőlük mindenfajta földtulajdont.

Egyenletes növekedés

Hosszabb idő óta egyenletes növekedés jellemzi Bulgáriában a lakossági bankbetétek állományának alakulását. A lakosság bankba helyezett pénze tavaly is öt százalékkal nőtt, s a bolgár lakossági bank, az állami takarékpénztár páncélszekrényei több mint 12 milliárd leva értékű lakossági bankbetétet őriztek. Az összeg nagysága különösen akkor érzékelhető, ha figyelembe vesszük, hogy Bulgária nemzeti jövedelme tavaly meghaladta a 23 326 millió levát, s a havi átlagfizetés mintegy 204 leva körül mozgott. Bulgáriában 1951 óta működik állami takarékpénztár, ahol jelenleg már csaknem kilencmillió bankbetétet tartanak nyilván. A pénztárat — évi egyszázalékos kamattal fizet a lakossági bankbetétek után, a 17. életévüket be nem töltött betéttulajdonosok viszont évi kétszázalékos kamatot kapnak.

A takarékpénztár nemcsak őrzi a lakossági pénzmegtakarításokat, hanem a kamattal hitelt — és kölcsönnyújtással is a lakosság rendelkezésére áll. A bolgár OTP 12 000 leva hitelt nyújt lakás építéséhez vagy vásárlásához mindazoknak, akik az igényelt összeg legalább 30 százalékaival bankbetét formájában rendelkeznek. A méltányos esetekben a 15 000 levát is elérő hitel törlesztési ideje 30 év, a kamat évi két százalék, 1983-ban 35 000 állampolgár élt ennek a hitelformának a lehetőségével. Az utóbbi időben mind kedveltebbé vált a háztáji gazdaságok fejlesztéséhez nyújtható hitelek igénybevétele: a mezőgazdasági célokra folyósítható hitel összege ugyanis elérheti a 6000 levát is, a visszafizetést 15 év alatt kéri évi kétszázalékos ka-

mat mellett. De kérhető hitelt — maximum 6000 leva — lakásfelújításra, garázs vagy műhely építésére is, a kamat ebben az esetben is évi két százalék.

Mindezekon kívül a bolgár OTP lakossági pénzkölcsönzéssel is foglalkozik négy száz fiókjában. A fiatalok és a pályakezdekők gondjainak enyhítésére vezették be a személyenkénti 2000 leváig terjedő kölcsönzési formát. A törlesztési idő ebben az esetben öt év, a kamat két százalék. A bank lehetőséget biztosít arra is, hogy nagyobb értékű, mindenekelőtt tartós fogyasztási cikkek beszerzéséhez 4000 levát folyósítson a kérelmezőnek, a törlesztés 10 év, a kamat azonban már 3,5 százalék.

A bolgár állami takarékpénztár jelentős bővítette szolgáltatásait azzal, hogy 1973-tól lakossági folyószámlák vezetésével is az ügyfelek rendelkezésére áll. Tavaly már több mint 700 ezer folyószámlát vezettek a pénztáratnál. A tervek szerint az elkövetkező két év alatt szeretnék kétszerezésére növelni a folyószámla-tulajdonosok számát. Egelőre még nem terjedt el tömeges mértékben a lakossági csekkek használata, jóllehet az állami takarékpénztár 1978-tól szavatolja ezt a lehetőséget is ügyfeleinek.

Bulgáriában nem a lakossági bank intézi az egyébként nagyon népszerű sportfogadás — lottó- és totójáték — ügyeket. A takarékpénztár bocsátja ki és forgalmazza viszont a sorsjegyeket. Tavaly mintegy 22 millió nyereséjegyvet bocsátott ki 11 millió leva értékben. A rendkívül rövid idő alatt elfogyott nyereséjegyekkel már lakást és gépkocsit is lehetett nyerni.

A szerencse fia!

Hogy mik vannak!

Az ember azt hinné, ha nem olvasná saját szemével feketén-fehéren az AP amerikai hírügynökség jelentésében, hogy szongya: „Pastora csaknem két hónappal ezelőtt több száz harcosát visszaküldte Costa Ricába, mondván, hogy sem etetni, sem ruházni, sem hadfelszereléssel ellátni nem tudja őket. Azóta a jelek szerint mellé szegődött a szerencse. A San Juan folyó partján élő lakosok szerint jelentős katonai szállítmányok érkeztek Pastora harcosainak, nemcsak a folyón, hanem helikoptereken is.”

Ez aztán döfi! A Nicaragua ellen támadó ellenforradalmároknak tehát igazán különleges szövetségese van. Nem Washington. Nem is a CIA. Hanem Fortuna istenasszony. Legalábbis ezt állítja az AP, amely közzismerten ad szávehetőségére és a valóságú tájékoztatásra.

Igaz, ugyanebben a jelentésben később szó van arról is, hogy a Costa Ricából Nicaraguába betörő ellenforradalmi szervezet, az ARDE egyik vezetője „a közelmúltban anyagi segélylehetőségek után puhanlózó körönten járt Európában és az Egyesült Államokban”, de — teszi hozzá az AP — jelentése — a vezető, „Robelo és Pastora nem voltak hajlandók elárulni, honnan szerezték az anyagiakat harcukhoz”.

Ha pedig ők nem árulkodnak, akkor ugye, honnan is tudhatná az AP, amelynek Washingtonban van a székhelye, hogy milyen forrásokból özönlik a hadianyag a Nicaragua ellen támadó zsoldosokhoz.

Egyszerűbb mindent a szerencsének tulajdonítani. Mert lám, milyen mázlisták az ARDE martalócái. Csak fohászolnak egyet, és hipp-hopp, máris érkeznek a fegyverek. Mégpedig — stílusosan — egyenest az égből. A helikopterekről és a repülőgépekről, amelyek származását az AP diszkrétan elhallgatja.

Meg kell viszont mondani, hogy Fortuna állítólagos kegyeltjeinek azért nincs mindenben olyan fantasztikus szerencséjük, mint a hadianyagok beszerzésénél. A San Juan del Norte kikötőváros ellen támadó alakulatok például kifejezetten balszerencsével jártak. A sandinista kormányerők ugyanis visszavonulása kényszerítették el érzékeny veszteségekkel elkergették a szerencselovagokat a megszállt területekről.

Persze nem kell különösebb jóstehetség annak megjövendölésére, hogy azért még jó néhány szerencsét próbálnak. Mert ők már csak ilyen megrögzött hazardőrök. Igaz, nem a lottón, nem is a tóton vagy a monte-carló rulettasztalnál, hanem a politikában, Nicaragua határvidékein.

Legalábbis addig, amíg van, aki fizeti a számlát.

Motorkerékpár-vita Angliában

A motorkerékpárok okozta balesetek miatti ószinte aggodalom késztette az edinburghi egyetem egyik professzorát arra, hogy olyan korlátozó javaslatot álljon elő, amely bizonyára felborzolja — a fiatalabbak kedélyeit. A professor Trevor Smith szerint a brit szigetországban évente 16 ezer fiatal veszti életét vagy sérül meg súlyosan motorkerékpározás közben, a kétkerekű járművel okozott vagy szenvedett baleset során. Bár a brit hatóságok az elmúlt időkben soro-

zatos szigorításokat vezettek be a közutakon, s a vizsgáztatások színvonalát is emelték, a balesetek száma emelkedőben van. Az edinburghi professzor javaslata: csak 21 éven felüli polgárok kaphassanak engedélyt motorkerékpár vezetésére. Más szakértők is egyetértenek az edinburghi egyetem tanárának a véleményével, de az ő javaslatuk: legfeljebb 123 köbciméteres motorral működő kétkerekű járművekhez engedjék a 21 éven aluli fiatalokat.

Körjárat lakásügyben

Kétségtelen: az elmúlt években lényegesen javult a lakáshelyzet Budapesten: Amint azt Szépvölgyi Zoltán tanácselnök hangszólította: 1978 óta 300-350 ezer ember költözött a korábbi jobb lakásokba. Az elosztásnál előnyben részesítették a három- és több gyermekes családokat és a fiatal házasságokat. (A lakások több mint 55 százalékát fiatalok kapták.) Hogy a fiataloknak az induláshoz szükséges pénzügyi időszakában ne kelljen drága albérletre költenük, olcsóbb bérré, átmeneti kis lakásokat juttatnak.

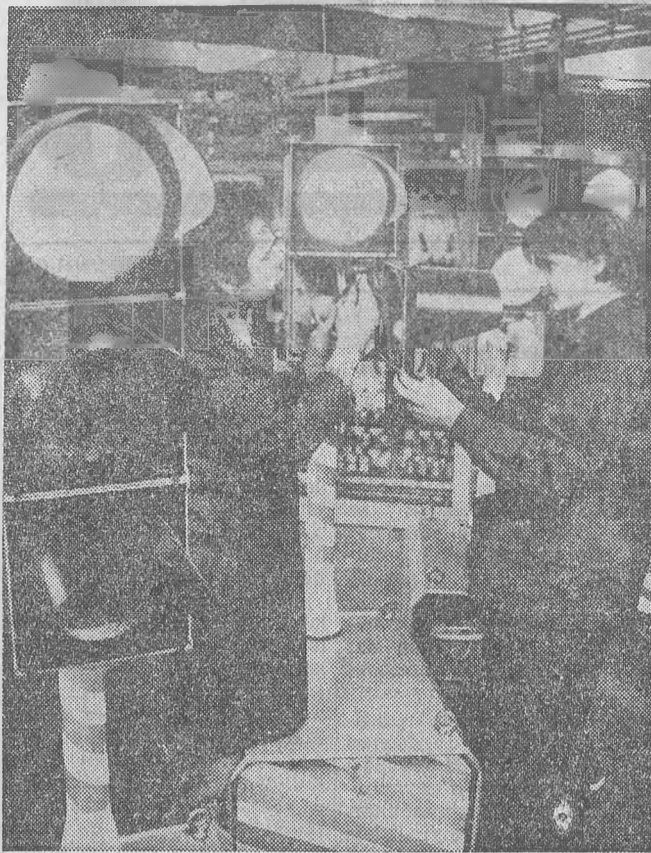
A tervek szerint azoknak a jogos lakásigénylőknek, akik egyelőre ezzel is beérik, a jövő év végéig biztosítják a megoldást. Akik pedig az átmeneti lakás mellett előtakarékosságot is vállalnak, azokat öt éven belül lakáshoz juttatják. Persze, az ott-hont vásárlóknak fel kell készülniük rá, hogy végleges lakásgondjukat csakis jelentős anyagi áldozatok árán, egyre nagyobb önerővel oldhatják meg. Amde a fiatalok és a bérből, fizetésből élők jelentős része nem tartozik ebbe a kiemelt kategóriába, mégis szeretne lakást, ha másképp nem, hát önerőből.

Csak hogy miként valósíthatja meg?

Talán meglepő, de neki is éppúgy kell kezdenie, mintha tanácsot kérne egy lakásért. Igénylőt kell beadni, majd besorolják, listára teszik, s ha kivárta sorát, ugyanolyan lakótelepi lakást kap, mint a tanácsra jogosultak, csak éppen — a saját pénzért. Persze, a tanácsnál jelenleg is több tízezer vannak ilyen lakásra s az idén, de jövőre is legfeljebb csak

8000-8000 épül. S ha figyelembe vesszük, hogy az igénylők közül mintegy 42 000-en csak a következő tervidőszakban kerülnek sorra, és ha továbbra is sikerül évente legalább 8000 ilyen lakást átadni, akkor jó néhányan csak 1990-ben vagy még később kaphatnak lakást. És akkor még nem beszélünk a jövőbeli új igénylőkről. Ez a fajta „magánérés” építés tehát konzerválja a régi elosztásos rendszert és annak hibáit. A lakás fővárosi és OTP-beruházásban épül, csak éppen nem tanácsnak vagy szövetkezetnek nevezik. És persze jóval drágább is.

Summázva: nem lenne szabad a „magánérés” fogalmával olyasmit is jelölni, amit nem egészen fed. Hiszen a valódi magánérésnél — lehet az lakótelepi is vagy társasház, sorház stb. — a tulajdonos és családja maga izlése, anyagi ereje szerint működhet közre, vállalhat részt a munkából. Sajnos, az ilyen fajta „igazi magánérés” építkezésnek ma még kevés a tere. A jelenlegi, VI. ötéves tervben Budapesten mintegy 15-17 ezer ilyen épül. Ebből eddig 8400 készült el. Idén és jövőre további 4000-4000-re lehet számítani. Am ez kevés! Pedig, ha figyelembe vesszük, hogy a panelépületek alaposan drágulnak, ez a forma mindenki számára kifizetődőbb lenne. S ha nincs más út, mint a paneles, legalább mód adásék arra, hogy a lakást félkész állapotban is átvelepi lakást kap, mint a tanácsra jogosultak, csak éppen — a saját pénzért. Persze, a tanácsnál jelenleg is több tízezer vannak ilyen lakásra s az idén, de jövőre is legfeljebb csak

Szombathelyen a Villamossági és Vasipari Szövetkezetben rádióirányítással működő forgalomszabályozó berendezés gyártását kezdték meg

Elismerő értékelés Szabó István művészetéről

A szovjet filmszakma színvonalas folyóirata, az *Iszkussztvo Kino* legújabb száma tizenhat oldalas elemző-értékelő tanulmányt közölt Szabó István filmjéről. Oscar-díjas rendezőnk egész életművét áttekinti az írás, amelynek a szerzője Irina Rubanova, a kulturális minisztérium mellett működő művészeti kutatóintézet munkatársa. Hét játékfilmjét, számos rövidfilmjét elemezve, az indulás körülményeit, társadalmi háttérét fölvezelve, Rubanova megállapítja, hogy a művészetben a legfontosabb norma a tehetség, azokra pedig, akik ennek híján vannak — nincs szükség a műszak házatáján. Szabó István indulása és egész eddigi munkássága széles körű hazai és nemzetközi érdeklődést váltott ki, művészeté gondolatokra ösztönöz.

Szerencsés alkát a Szabóé — írja a folyóirat szerzője —, ami egyebek között abban is kifejeződik, hogy az Oscaron

kívül is igen sok díj és elismerés birtokosa. Szabó István fesztivál-rendező — mondja róla, nyomban hozzátéve, hogy ez a meghatározás netán félreértésre adhat okot. Vannak filmesek, akik a fesztiválokon egyaránt tetszenek a nézőknek és a bírálóknak. Vajon mindig ők a leghitelesebbek? Egyáltalán nem, írja a filmszakma és a magyar film értő ismerője, és árnyaltan okos választ ad, hibás általánosítás nélkül. Néha valóban a legjobb rendezőnek, filmeknek ítélik oda a díjakat, előfordul viszont, hogy művészetben kiváló okok — divat, spekuláció, esetleg intrika, különféle más megfontolások — emelik a fő helyre az adott rendezőt vagy a kérdéses filmet. Ebben az értelemben lehet a „fesztivál-rendező” megjelölésnek pejoratív mellékzöngéje. A Szabó-filmek egy részénél — az Apától a Mephistóig — ilyen megfontolásnak nincs helye, ami viszont a Szerelmesfilmeket vagy a Tűzoltó utca 25-öt illeti, nehéz teljesen elhessenteni a művészet „mellé” csatlakozó okokat. A kritikus ezekre az alkotásokra is talál elismerő szavakat, de Szabó többi filmjét egészen nagyra értékeli: legjobb munkáiban a rendező érzékelteti a társadalmi változásokat, a személyiség érzelmi, pszichológiai és intellektuális „feszítettségét” és az egyén kapcsolatát a társadalmi mozgásokhoz.

Szabóban — eddigi filmjei alapján — mindenekelődő a huszadik század élt, melyen beleágyazottan a történelemben: az ember múltja nélkül vak, elvesztett és képtelen az önállóságra — elemzi Rubanova a Szabó-filmek szemléletét. A Szabó István tegnap és ma című írás a Mephisto méltóságával zárul: a rendező — vallja a kritikus — kétségtelenül a csúcsra érkezett. Innen több út vezet tovább: vajon még mélyebbre áse a Mephisto problematikájában, és azt kutatja, miként kapitulál a személyiség a „totalitárius állam és az embertelen hatalom” erői fölött? Talán Thomas Mann Doktor Faustusához fordul? Lehet, hogy — némely korábbi filmjét folytatva — az érdeklődő majd ismét, hogy rendkívüli körülmények között miként áll helyt az ember, vagy saját nemzedékéhez, a mai negyvenegynéhány évesek világa felé fordul? Bármilyen legyen is a következő Szabó-film témája, művészi gondolatainak színvonalát, alkotói felelőssége szavatolja, hogy újabb rendezése is „fontos, komoly és eredeti” alkotás lesz — írja a folyóirat hasábjain Irina Rubanova.

Győrből a nagyvilágba

Graboplast-újdonságok

Eszterókkal ezelőtt a hazai műbörgyártás fellegvárát is megérintette a recesszió szele. Nem csapta, nem tépázta meg ugyan, mint akkortájt a nagyvilágban több más hasonló profilú céget, de minden eddiginél jobban figyelmeztetett: a talponmaradáshoz a korábinnál sokkal többre van szükség.

Nyugtázhatjuk immár: talpon maradtak. Vagy ötven országból tekintenek rendszeresen Győrbe: várják, veszik változatlanul a Pamutsvő- és Műbörgyár partékeit. S ez tán?

Negyede exportra

Venez Antal, a Graboplast vezérgazdát-helyettese a legfontosabbnak ítélt tényrel s tényezővel indokol:

— Az utóbbi két évtizedben az ismert világgazdasági helyzet ellenére sem volt értékesítési gondunk. Olyannyira, hogy jelenleg akár a mostaninál húsz százalékkal is többet el tudnánk adni. Az egyik oka: konvertálható árupal kialakítására törekedtünk, s törekszünk. Termelési értékünk az idén hárommilliárd 755 millió forintot tesz ki, összességében mintegy 45 és fél millió négyzetméter műbort készítettünk. Legtöbbször felsőruházati bőrdíszműipari és cipőipari műbörökből adunk. Ugyancsak számottevő az építőipari — padlókarpetitok, falburkolók, szigetelőanyagok —, járműipari cikkek sora. A teljes termelés körülbelül egynegyede az export, a többi a hazai vásárlóké, elsősorban a továbbfeldolgozó iparé.

Anyagok, színek

Periódusonként hol fellángol, hogy lehanyagol a felsőruházati célra alkalmas, pontosabban alkalmasnak minősített műbörök iránti igény, illetve az azt elfogadó, avagy elutasító táborának lelkesedése. Magyarzata nyilvánvaló: ruházatiipari szempontból a természetes nyersanyagból, így a pamutból, lenből készültével a legjobb műbőr sem azonos tulajdonságú.

— Valóban világszerte többször is fellángolt a még közvelel testre is javallott műbörök karrierje. Mi annak a híve vagyunk és fejlesztéseinket is annak szellemében alakítjuk, hogy felsőruházatra, elsősorban sportruházatra kitűnő ez az anyag, meghozza éppen a jellegéből fakadó praktikus tulajdonságai miatt. Természetesen valamennyi műbörgyártó, mi szintén arra törekszünk, hogy a ruházati műbörök, a cipőipari és a bőrdíszműipariak ugyancsak fogásban, külsőben közelítsenek

a természeteshez. Ilyen például az egyik legközkedveltebb sport és szabadidőruházati anyagunk, a Grabosil Petra: kellemes fogású, egyúttal vízlepergető. A legújabb módi színpalettáját egyébként az *Euromode* európai szinbizottság és a hazai trendkollektív mutatja: e szerint most a legdivatosabb a világos rózsaszín, a fehér, a fekete, a bézs, a mályva, a szürke. A legreissebb módbemódi az e témában jellel Milánóban fogant s jutott el hozzánk: az őszi BNV-n ott lesz a Győrött készült, úgynevezett nyugtalan felületű, a fényes és a matt váltakozásából különleges fényeffektust nyújtó hálómintás műbőr — ruházatra, táskára, cipőre egyaránt kínálva.

A műbörgyártó gépek világszerte folyamatos felújításra, nyolc-tíz évenként pedig cserére szorulnak. A hetedik ötéves terv programjában épp ezért a *Graboplast*-ban mintegy egymilliárd forintos fejlesztés szerepel. A beruházások nyomán növekedhet a gyártókapacitás. Am az igényekhez való felzárkózás lehetőségeket így is korlátozza, noha a belső szervezések, folyamatos korszerűsítések, fejlesztések eredményeként termelésüket 1970 óta megduplázták.

Hidák szigetelés

— Ez is kevésnek bizonyul — magyarázza Venez Antal. — Többet között tapetából egymillió-nyolcszáz ezer négyzetméternyi, Terrena műanyag padlóból egymillió-hétszáz ezer négyzetméternyi adunk. Mégis rendszeresen hiányolják, ez ugyanis mind nem jut el közvetlenül a boltokba, mert egyetlen az építőipar kapja — bár így is végső soron a lakosságé.

A *Graboplast* folyamatos megújulásának programjaiból ezúttal csak két izelt. Az egyik, ez év decemberében rostgyártó beruházást helyeznek üzembe: a TVK polipropilén granulátumából különleges minőségű filzt — tűnemezt szintetikus rostot — készítenek, ez a cipőipari műbörök legrangosabbikának egyik komponense. Korábban évente hatszáz ezer dollárért importálták. A másik. Sikeresrel vizsgázt az Árpád-hídon, a Margit-hídon, győri hidakon, az M1-es közúti felüljárón a *Mágra* elnevezésű, az aszfalt alá tekeresből teríthető, bitumen alapú, több rétegű műanyag út- és hídszigetelő. Most azon fáradoznak, hogy különleges technológiával mielőbb alkalmassá tegyék lapostetők beazás ellen védő szigetelésére. Évente 700 ezer négyzetméter *Mágra* készül a saját tervezésű gépsoron.

„Vers mindenkinek”

Túljutott 200. adásán a „Vers mindenkinek”, amely szombat esténként jelentkezik a televízió képernyőjén. Néhány hét múlva már az esztendő utolsó napjaiban hallható költeményeket is rögzítik. például Ady „Kis karácsonyi ének” című versét Papp Zoltán mondja el.

— Négy éve, január 1-én hangzott el az első vers, József Attila „Hazám” című költeménye, Avar István előadásában — mondja Farkas Katalin, aki három esztendőig szerkesztette az adásokat. — A sorozat ötlete csaknem egy évtizedig vajdított. Kezdetben az volt az elvünk, hogy élő költő ne szerepeljen a műsorban, csak magyar és külföldi klasszikus. 1982 márciusában aztán módosítottunk ezen, s először Kányádi Sándor, majd Jevtusenko költeményét hallhatták a nézők.

— Kik azok a költők, akiknek a neve évente feltűnik?

— Ady Endre, Petőfi Sándor, József Attila, Radnóti Miklós, Arany János: A kritikuskok egy idő után szemülnkre vetették, hogy női költő soha nem szerepel műsorainkban. Igazat adtunk nekik és 1983 elején elsőként elhangzott Kaffka Margit egyik szép verse.

— Kik a „visszatérő” színészek?

— Mensáros László, Lukács Sándor, Szabó Gyula, Sinkovits Imre, Mádi Szabó Gábor, Dunai Tamás, Huszti Péter, Major Tamás és az utóbbi két esztendőben Hegedűs D. Géza, Gálfi László — mondja Behnyán Károly, aki az idei év februárjától szerkeszti a műsort. — Az utóbbi időben két olyan művészt sikerült megnyernünk, akik egyébként versmondásra nem vállalkoznak. Törőcsik Mari József Attila „Munkás” és Pilinszky „Fibula” című versét mondta el, Tolnay Klári pedig Burns

„John Anderson, szivem John” című költeményét. Ez utóbbit a közönség olyan tetszéssel fogadta, amilyenre alig volt még példa. Egyébként számos levelet és telefonkapunk. Van aki egy-egy felvételt szeretne újra látni, és jó néhányan saját versüket ajánlják.

Használt holmik

Divat-e manapság a használt ruha? Egy adat: a Használtcikkek Szövetkezet 18 parányi üzlete mintegy 62 milliót forgalmazott a „tavalyi rongyokból”.

— Áruink felét a lakosságtól vásároljuk — mondja Német Csaba kereskedelmi vezető. — A többi közületektől érkezik, hibás, csökkent minőségű darabok. Áruink nagyon alacsonyok, ezért szívesen látogatnak minket a kisnyugdíjasok, a nagycsaládok.

Az alacsony áraknak örül a vevő. Ugyanakkor bosszankodik, ha eladóvá válik. Mert nehéz lenyelni, hogy a tavalyi butikruháért idén 100-200 forintot kínál a becslés.

— Ez örök probléma. Am, ha emeljük felvásárlási árainkat, elvesztjük vevőkörünket, mely éppen az olcsóságunk miatt keresi cikkeinket.

A Bizományi Áruház Vállalat a használt ruha-kereskedelemet koronázatlan királya. Ötven egységükben tavaly 570 millió forintot forgalmaztak. Kínálatuk zömét a lakosságtól vásárolják.

— Sajnos, mind több a gond a minőséggel — panaszolja Szűcs Lászlóné, a ruházati szakosztály vezetője. — Ma már érthető okokból tovább hordják a ruhákat, mi azonban csak olyan cikkeket tudunk eladni, amelyek nem agyonhordottak, szakadtak.

— Mi az, amit egyáltalán nem vesz meg a bizományi?

— A régi sertésbőr kabátokat, s krombi télikabátokat.

Munkaruhát sem. Csökkent az érdeklődés a női bőrhalmik iránt is.

A felvevőhelyen idős aszszony viselés férficipőt kínál. Kevesli az ajánlott összeget, dohog: „Persze a becslésnek nyilván az az érdeke, hogy minél olcsóbban vásároljon.”

— Ellenkezőleg — nyugtatgatja Szűcs Lászlóné. — A becslés prémiumát a vásárolt cikkek összege után kapja. Ha azonban a megvett árut boltjainkban nem tudják eladni, prémiumból levonnak. Így kényszerítik a körülmények eladható, reális árudarabok vételére.

Van a használt ruháknak egy csoportja, ahol garantált a minőség: a bébi- és gyermekholmiknál. A villámgyorsan kinőtt, szinte új darabok a szekrények mélyén halmozódnak. Az anyukák nem mindig vállalják a sorban állást a felvevőhelyeken.

A gyermekholmik vételét nagyon fontosnak tartjuk. többször rendezünk vásárlási akciókat. A várakozási idő pedig hamarosan csökkenni fog: új, egyszerűsített adminisztrációs rendszert vezetünk be.

Minden használt ruhát árusító üzletben megfigyelhető, hogy a női ruhák vannak többségben. A férfiak általában hűségesek megszokott „bejárattott” darabjaikhoz. Meg aztán a lázas túrkálás az ezerféle holmi közt — tipikusan női multság.

Olvasóink kérdezték

Van-e következménye annak, ha a vádlott a tárgyaláson bűnösnek mondja magát?

Mint ismeretes, a bírósági tárgyalás a vádlott kihallgatásával kezdődik. Ennek során megállapítják személyi adatait, megkérdezik tőle, hogy megértette-e a vádat, s ha nem, azt megmagyarázzák, majd rákérdeznek, elismeri-e bűnösségét. Végül a tényállásra vonatkozóan hallgatják meg.

Miután, ha szükséges, a tanács elnöke megmagyarázza a vádat, megkérdezi a vádlót, hogy elismeri-e bűnösségét. Az elismerés vagy tagadás nem más, mint a vádlott álláspontja a vád tárgyává tett tényállásról. Nem kevesebb és nem több, és nem azonos jelentőségű a büntetőjogi bűnösséggel. Nem is bizonyíték önmagában, hiszen a bizonyíték majd a vádlott vallomásának azon része lehet, amelyben a megtörtént eseményeket, tényeket mondja el.

Amikor tehát a vádlott azt válaszolja, hogy elismeri bűnösségét, az kizárólag a tényállásra vonatkozik. Például a

Mit jelent fellebbezéskor a súlyosítási tilalom?

A másodfokon eljáró bíróságnak széleskörű jogosítványa van az elsőfokú ítélettel kapcsolatban. Megváltoztathatja, helybenhagyhatja, új eljárást rendelhet el. Amikor azonban a vádlott terhére az ügyész nem fellebbez, mert megfelelőnek tartja az ítéletben kiszabott büntetést, vagy azt, hogy felfüggesztették, érvénybe lép a súlyosítási tilalom. Ezért a jogszabály kimondja:

az elsőfokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, büntetését súlyosítani, illetőleg szigorított őrizetét elrendelni csak akkor lehet, ha terhére fellebbezést jelentettek be.

Ez azonban félreértésekre is okot adhat. A súlyosítási tilalom ugyanis nem tiltja, hogy egyéb hátrányos rendelkezéseket hozzanak, így olyan intézkedéseket — a szigorított őrizet kivételével —, amelyeket első fokon nem alkalmaztak. Például elkobzás, kényszergyógyítás a büntetés mellett, stb. Sőt, súlyosabb minősítést is meg lehet állapítani, de ez nem járhat együtt a súlyosabb büntetéssel.

Két kérdés azonban joggal felmerül. Először is, mi tekinthető hátrányosabb, súlyosabb büntetésnek? A súlyosság kérdésében a főbüntetésnek a Btk-ban megjelölt sorrendje az irányadó, azaz a legsúlyosabb a halálbüntetés, a legenyhébb a pénzbüntetés. A bírói gyakorlat szerint nemcsak a közvetlenül alkalmazott büntetésnek, hanem az ahhoz fűződő egyéb jogkövetkezményeknek a szerepét is figyelembe kell venni — elévülés, mentesítés, feltételes kedvezmény, stb. —, vagyis súlyosabb büntetés az, amely összhatásában kedvezőtlenebb a vádlottra nézve, mint az első fokon hozott ítélet. Például a vádlott első fokon felfüggesztett szabadságvesztést kap. Csak javára van fellebbezés, és a másodfokú bíróság olyan mértékű pénzbüntetést szab ki a felfüggesztett szabadságvesztés helyett, amelyet nem tud megfizetni, s ez — személyi körülményei ismeretében — a bíróság előtt ismeretes. Ez is a súlyosítási tilalomba ütközik, hiszen összhatásában — miután átváltozik letöltendő szabadságvesztésre — súlyosabb, mint az első fokú ítélet. Ugyanígy az az is, ha a kiszabott szabadságvesztést mérsékeli ugyan, de a mellékbüntetést — pl. közügyektől való eltiltást — főlemeli, s emiatt a mentesítése esetleg évekkal később lehetséges, ami nincs arányban pl. a két hónap felfüggesztett szabadságvesztés mérséklésével. (Azaz 8 hónap felfüggesztett szabadságvesztés helyett hat hónapot kap, de a közügyektől 2 év helyett 5 évre tiltják el.)

Mit tekinthetünk a vádlott terhére szóló fellebbezésnek?

A büntetőeljárás törvény ezt is meghatározza: bűnösségének megállapítására, cselekményének súlyosabb minősítésére, büntetésének súlyosítására, szigorított őrizetének elrendelésére irányul. Ebből az

is következik, ha a vádlott terhére az előbbieken kívül más jellegű hátrányos rendelkezések meghozatalára irányul a fellebbezés, akkor a súlyosítási tilalom fennáll. Például az ügyész csak azért felleb-

bez, mert súlyosabb büntetés-végrehajtási fokozatot kér, vagy a feltételesből való kizárást indítványozza, az említett kérdéseken túl nem lehet súlyosabb ítéletet kiszabni másodfokon, vagyis a tilalom érvényes. De ha csak valamilyen intézkedésre irányul a fellebbezés, akkor is fennáll a súlyosabb ítélet tilalma. Ez így van akkor is, ha a másodfokú

A fiatalok is ugyanúgy mentesülnek-e a büntetett előélet hátrányai alól, mint a felnőttek?

Néhány hete foglalkoztunk a mentesítéssel a felnőttkorukra vonatkozóan. A fiatalokra nézve, mint általában a törvény egyéb rendelkezései, a mentesítés szabályai is kedvezőbbek.

Eszerint a fiatalok elítelt a törvény erejénél fogva mentesül:

— az ítélet jogerőre emelkedésének napján, ha a szabadságvesztés végrehajtását felfüggesztették (A felnőttkorú a próbaidő leteltének napján!);

— a büntetés kitöltésének, illetőleg végrehajthatósága megszűnésének napján, ha szándékos vétés miatt bármilyen idejű végrehajtható szabadságvesztésre, illetőleg büntetéstől egy évet meg nem haladó szabadságvesztésre ítélték.

Büntetés esetén a felnőttéknél 10 év után történik.

— a büntetés kitöltésének, vagy a végrehajthatósága megszűnésének napjától számított három év elteltével, ha a büntetéstől 1 évet meghaladó, de öt évnél nem hosszabb végrehajtható szabadságvesztésre ítélték.)

(A felnőttéknél 10 év után lehetséges.)

A bíróság mentesíti a fiataloknál gyakorlatilag korlátlan. Ugyanis

Mi a feltétele annak, hogy valakit átminősítsenek másik fokozatba?

A Btk. 46. paragrafusa szerint: a büntetés végrehajtása alatt tanúsított kifogástalan magatartás esetén a bíróság úgy rendelkezhet, hogy a büntetés hátralevő részét egyenlő enyhébb fokozatban kell végrehajtani. Ha pedig az elítelt a büntetésvégrehajtás rendjét ismételtén és súlyosan megzavarja, a bíróság elrendelheti, hogy a büntetés hátralevő részét egyenlő szigorúbb fokozatban hajtsák végre.

Az enyhébb fokozatba helyezés feltétele tehát a kifogástalan magatartás. Ez nyilvánvalóan kiváló munkavégzést, példamutató viselkedést, közösségi feladatokat vállaltását is jelenti. Mindezt a bv. intézet javaslatára határozattal a bíróság dönti el. E lehetőség nincs feltételhez kötve, fegyházából lehet börtönös, ez utóbbiból fegyházas. Annak sincs jelentősége, hogy az elíteltnek van-e feltételes kedvezménye. Viszont akinek van,

bíróság az első fokú ítéletet hatályon kívül helyezte és új eljárást rendelt el. A már korábban meghozott büntetésnél akkor sem lehet súlyosabbat kiszabni, ha a vádlott terhére nem volt fellebbezés.

Tehát a súlyosítási tilalom a vádlott érdekét szolgálja, azt, hogyha egyedül csak ő fellebbezne, ne kerülhessen hátrányosabb helyzetbe. Vagyis ha a terhére nincs fellebbezés, lényegében kockázat nélkül fellebbezhet, súlyosabb ítéletet nem kaphat.

a büntetettől kiszabott 1 évet meghaladó szabadságvesztés kitöltése után a bíróság a fiataloktól kérelmére mentesítésben részesítheti, amennyiben erre érdemes.

(Például hat évet tölt el a fiatalok. A letöltés után — ha erre érdemes — nyomban kérheti a mentesítést.) Ha erre nem érdemes, akkor a fentiek szerint a törvényi mentesítés szabályai lépnek érvénybe. Ha a fiatalok 5 évnél hosszabb végrehajtható szabadságvesztést kapott, a törvény erejénél fogva ő sem mentesülhet, miként a felnőttek sem, hanem csak a bíróságtól kérhetik újból, ha az érdemesség már fennáll.

Lényegében tehát a fiatalok egy évnél nem hosszabb szabadságvesztés után — kitöltésének, illetőleg végrehajthatóságának megszűnésének napján — azonnal mentesül a törvény erejénél fogva. Ha pedig 1 évnél hosszabb a szabadságvesztés, annak kitöltését követően ugyancsak azonnal mentesülhet — bírói mentesítéssel —, ha erre érdemes. Ezek rendkívül humánus szabályok, amelyek elősegítik, hogy a fiatalok büntetlen előéletüként mielőbb vissza illeszkedjen a társadalomba.

annak még többet is jelent az átminősítés, mint az enyhébb fokozat, hiszen a kedvezmény mértéke növekszik. Ha például fegyházasból börtönös lesz, az illető előbb szabadulhat, mert itt nem négyötöd, hanem háromnegyed kedvezmény van.

A súlyosabb fokozatba kerüléshez a bv. intézet rendjét ismételtén és súlyosan „kell” megzavarni. Természetesen ennek elbírálása is elsősorban a bv. intézet hatásköre, de a döntést itt is a bíróság hozza, az előbbi javaslat alapján. Akinek feltételes kedvezménye van, azt az előbbiek szerint, de hátrányosan éri az átminősítés.

A törvény egyébként senkit sem zár ki a lehetőségéből, így például a hosszabb szabadságvesztésre ítélt fegyházasnak is lehetősége van az átminősítésre, ha az előírt feltételeknek megfelel.

Dr. L. Gy.

HOL BUJKÁL A VÉGRENDELET?

Évek óta fokozatosan emelkedik hazánkban a hagyatéki ügyek száma. Mind több ugyanis a személyi tulajdonban lévő ingatlan, a nagy értékű ingóság, autók, vitorlás, fenntartásos társaságok, karakérbetétkönyv, átutalási betétszámla.

A hagyatéki eljárások során tapasztaltokról kérdeztük dr. Pallósi Gizellát, az Igazságügyi Minisztérium főmunkatársát és dr. Szolcsánszky Vilmost, a Budapesti Állami Közjegyzők Irodájának vezetőjét.

— Tavaly 120 ezer hagyatéki ügy érkezett a közjegyzőkhöz — mondta. — Az eljárások során a különböző házasságokból született gyermekek és az életjátszó kapcsolatok meglehetősen bonyolulttá tesznek egy-egy ügyet. Gyakori, hogy az első házasságból a gyermek, a másodikból a vagyon „születik”. Érzékelhető az örökösök körében az erősödő anyagi szemlélet. Az ügyek túlnyomó többsége mindenek ellenére — a hagyatéki eljárás során rendeződik.

— A közjegyzők nem csupán a hagyatéki eljárásokkal foglalkoznak...

— Az országban jelenleg 170 közjegyző tevékenykedik, 75 százalékuk nő — mondta dr. Szolcsánszky Vilmos. — Létszámuk arányban van a rájuk váró munkával, igaz, esetenként felhalmazzódnak az ügyek.

A miskolci Intézet vezetékes rádiója naponta kilenc órán át sugározza műsorát a zárákba, s ez a műsoridő szombaton és vasárnap még tovább bővül. Kisebbségi nyelven a helyi irodalmi szakkör tagjai által összeállított műsorok, versek, rádiójátékok, zenés szórakoztató műsorok hallhatók.

F. J.

„Drága lesz” az álcímkes szalámi

Sikkasztás, orgazdaság, a vásárlók megkárosítása, árdígitás, vesztegetés... Ezek alapos gyanújával kerül hamarosan bíróság elé az a budapesti bűnbanda, amely éveken át „tevékenykedve”, csaknem kétmillió illegális haszonra tett szert.

A Belvárosi Közért Vállalat 5105-ös boltjának vezetője: Nándori László és társai utasításba adták a jobbára fiatal és képesítés nélküli eladóknak, hogy kötelesek esetenként többet számozni az áruért, ugyanakkor egy-három dekával kevesebbet mérni. A szoros elszámolású bolt pénztárgépet is csak időnként használtak. Övári József folyamatosan töltelékárú vásároltak.

A mintegy három ezer kilónyi áru úgy kerekedett ki, hogy a Húsnagykertetől kihozott áruból Öváriék itt is, ott is „lecsiptek”. Hálapénzben részesült a Budapesti Baromfi Nagykereskedelmi Vállalat két dolgozója: Szél István gépkocsivezető és Vastag János kocsikísérő is.

Ők 1980 elejétől 1983 őszéig csaknem hatezer „fekete” csirkét adtak el a kiváló forgalmat lebonyolító belvárosi üzletnek.

Lebukott „kukások”

Alig több mint fél év alatt sorra fosztogatta a fővárosi trafikokat, ajándékboltokat, ABC-áruházakat és kisvendéglőket egy betörőbanda, amelynek bűnlírájában több mint ötven rendbeli büncselekmény szerepel. A zsákmány értéke 1 millió 800 ezer forint, amely a betörés okozta rongálásokkal megközelíti a kétfélmilliót. A sorozatban történt bűncselekmények gyanúsítottai — most már lakat alatt vannak — Károlyi József 23 éves, foglalkozás- és lakás nélküli, Horváth Ferenc 20 éves foglalkozás nélküli, mindketten többszörösen büntetett előéletűek, a 16 éves B. Róbert és Nagy Csaba 22 éves büntetett, előéletű betanított munkás.

Hogyan verődött össze a díszes társaság? Károlyi tavaly májusban, Horváth előzőleg márciusban szabadult utolsó büntetéséből. Az megfordult a fejükben, hogy munkával is lehet pénzt ke-

reszni. Kijártak a Városligetbe focizni, közben azon tanakodtak, mit kellene csinálni. A válasz, legalábbis számbakra, kézenfekvő volt: betörni. És kezdetben kettesben, majd a hozzájuk csapódott fiatalokkal és Nagy Csabával a legkülönbözőbb felállításban társaságokká változtatva megkezdtek a betöréseket. Az év vége felé két ízben beszállt a „buliba” kocsijával Kovács Béla 33 éves magántaxis is, aki szabadlábon van ugyan, de ellene és a többiek ellen büntetőeljárás indult.

Rendszerint a késő éjszakai órákban „dolgoztak”. A trafikokból márkás cigarettát, külföldi szappanokat, desodort, máshonnan kvarcórát, öngyújtókat és elektromos játékokat, a butikokból ruházati cikkeket loptak el. A zsákmányt csaknem minden alkalommal a közelben álló kukákban rejtették el, aztán a kukát néptelenebb

helyekre tolták, a zsákmányon megosztották és már a reggeli órákban a főváros különböző piacain féláron eladták. De az is előfordult, hogy az egyik dohánypoltból lopott karton cigarettát a másik trafikban adták el. Azokat a helyeket, amelyek riasztóberendezéssel voltak ellátva, gondosan elkerülték. Persze sokhelyütt készpénzt is kerestek, de találtak is. A Nagyvárad téri aluljáróban egyik éjszaka két óra után Károlyi kizavarta a csöveseket azzal, hogy ő peronőr. Aztán amikor az aluljáró kiürült, betörték az ott levő dohánypoltba, ahonnan az egyik holmikon kívül 50 ezer forinttal távoztak. Zuglóban a Csértló parkban levő dohánypavilon egymás után háromszor fosztották ki.

December 19-én a Lenin krt. 55. számú házban levő Ifjúsági Boltot látogatták meg. Nyolcvanhárom ezer forint értékű rádiómagnó és tömeltelen kazetta került a

ház előtt álló kukákba. Maguk előtt tolván értek a Népköztársaság útján levő Eldorádó butikhoz.

Ide még bemegyünk — adta ki a jelszót Károlyi; a banda vezetője. Hetvenezer forintnyi ruhanemű és sportfelszerelés került be egy másik kukába. Már virradt, amikor a betörők a kukákkal a Csengery utcába értek. Ott a zsákmány egy részét a pincében elrejtették, másik részét pedig a Déli pályaudvaron csomagmegőrzőkhöz helyezték el.

A VI. kerületi rendőrkapitányság nyomozói csakhamar értesültek arról, hogy a Csengery utcai lépcsőházban eldőlő különböző tárgyakat találtak. Károlyi jött vissza értük. De már várták a nyomozók és csakhamar kézre került a banda többi tagja is. Bár beismerő vallomást tettek, így is hónapokig tartott, amíg bűnlírájukat összeállították. És hogy mire költötték a sok pénzt? Nagy részük a különböző játékautomatákba vándorolt, miután a banda tagjai napközben ezel töltötték idejüket.

SOPRONKŐHIDA

Könyvtár és művelődés

Sopronkőhidán is a kellő időben álltak át az új könyvtári rendszerre, amit megelőzőt a könyvek selejtezése. Ennek folytán az állomány a korábbi 13 ezerről leapadt 9 ezerre. De ez csak a számok „nyelvén” tűnik nagymérvű apadásnak, hiszen számos olyan könyv került ki — végleg — a könyvtárból, amelyet már nem olvastak az emberek. Egyrészt a sok forgásban elhasználódott, másrészt meg senki nem vette kézbe, volt ugyanis olyan alkotás, amiből hogyan, hogyan nem, egyszerre harminc kötet is volt... És épp olyan művekből, amelyből a kevés sem lenne kelendő. Az átszervezés folytán ezek kikerültek a könyvtárból.

Most el lehet mondani, hogy a sopronkőhidai könyvtár friss

jára figyelnek, hanem az e-ész évi könyvtermést veszik szemügyre, s a megjelent kiadványok ismeretében rendelnek.

Ezen a téren csak egyetlen gondjuk van: az olvasóterem kicsi, holott a folyóiratokat a helyszínen lehet csak olvasni, akárcsak a lexikonokat. Szerencse a bajban, hogy a folyóiratok iránt viszonylag csekély az igény, mert aki ezeket

Itt születnek a jó ötletek

A könyvtár itt a művelődés középpontja is, nemcsak a könyvek tárháza. Itt születnek az ötletek, hogy kit, illetve kiket hívjanak meg az intézetbe. Május elején Vég Antal vendégeskedett itt, aki nemcsak mint író, hanem labdarúgószakíróként is kifejtette véle-

olvassa, az meg is rendeli, tehát nem tart igényt a könyvtári példányra.

Hogy az olvasóterem kicsinyisége mégis gond, az annak tulajdonítható, hogy a műveltségi vetélkedőre lexikonok nélkül lehetetlen felkészülni. És, miután minden csapatnak egyforma lehetőséget kell biztosítani, a kicsi hely időnként zavarokhoz vezet...

ner Márta szerepel az intézetben.

Ez a kisegyüttes évek óta járja az országot, s mindenütt megérdemelt sikert arat, bizonyára nem lesz itt sem másképp.

Mindez azt jelzi, hogy az intézet vezetői, nevelői tudatában vannak annak, hogy a művészet, valamint a művészek személyes jelenléte varázslatra képes. Olyan erővel hat az érzelmekre, hogy az ember elfelejti személyes kudarcát, s néhány órára kitágítja létezésé határait. Ez mindenhol fontos, de talán ilyen helyeken a legfontosabb.

Persze, kell a szórakozás, de ha csak ez lenne, — véleményem szerint — túlságosan egyoldalú lenne, s mint ilyen, nem töltené be feladatát. Hogy a közérdekű témák is jelen legyenek az intézeti életben, arról a TIT-szervezet gondoskodik. Évente 12 előadás hangzik el, különféle témákból. A témákat úgy választják meg, hogy az mindenkihez szóljon, s mindenki tanuljon belőle.

A tanulásról jut eszembe, hogy Sopronkőhidán kemény szervezőmunka folyik annak érdekében, hogy itt is legyen középiskola. Jelenkezett volna, azaz van, körülbelül 40 személy mutat iránta élénk érdeklődést, ám immár a harmadik iskolával tárgyalnak az intézet vezetői, hogy vállalják az oktatást. Biznak benne, hogy a harmadik igent mond...

★

Hangsúlyozom, hogy ez még csak terv, szándék, hiszen ha az iskola vállalja is, nem biztos, hogy a jelentkezők megállják a helyüket az előzetes vizsgán. Mi lesz akkor, ha a jelentkezők nyolcvan százaléka már itt sem állja meg a kemény próbát? Akkor hiába az intézeti vezetők jószándéka, az egész tervből nem lesz más, mint terv, mint törekvés.

Jó lenne hinni a jelentkezők eltökéltségében, s abban, hogy a tanulás esetükben majd szorgalommal és kitartással párosul.

A. J.

Hat hónappal a szabadulás előtt

Ebben az időszakban azokat, akik öt évet töltöttek a bv. intézetben, átmeneti csoportba helyezik. Jogos kérdés, vajon mi történik azokkal, akik mondjuk öt év és 3 hónapot töltenek le?

Logikus és egyértelmű válasz lehetne az, hogy ők is ide kerülnek. Feltéve, ha az átmeneti csoportba tartozás célját, értelmét figyelmen kívül hagyunk. A lényeg ugyanis mindenki előtt világos: viszonylagosan olyan körülményeket biztosítani, amelyek közelítenek a kinti élethez.

Ebből az is következik, hogy az átmeneti csoportba tartozás nem hátrány, hanem előny az elítélteknek. Ha azonban szabadulása előtt néhány hónappal — például három hónappal — kerülne ide, az inkább hátránnyal, mint előnnyel járna. Gondoljuk csak végig. Új munkahely, ahol a gyakorlat megszerzése időbe telik, új nevelő, a megismeréshez idő kell, új környezet, a beilleszkedés nem könnyű.

A letöltöttintézetben viszont az alapvető helyzet nem változik, csupán a kedvezmények, a jogszabályban előírt lehetőségek változnak. Azaz: az elítelt nagyjából olyan helyzetbe kerül, mintha pihenőidejét töltené, csak éppen a régi helyén dolgozik. Tehát függetlenül a fozokozattól, olyan elbánásban részesül, mint egy foghász. Igaz, külső munkán nem vehet részt, de egyebekben, főleg a kapcsolattartásban messzeelő előnyök illetik meg.

Úgy is fogalmazhatunk, hogy azokat, akik „csak” öt év és hat hónap alatt kaptak büntetést, a „csak” miatt nem érheti hátrány. Az adott bv. intézetnek jogszabályi kötelessége olyan helyzetet teremteni, amely nagyjából megfelel az átmeneti csoportbeli viszonyoknak. S ez elsősorban a szabad időre vonatkozik, hiszen dolgozni mindenütt kell.

Mindez nemcsak elméletileg, hanem a mindennapi gyakorlatban is jelentkezik. Például abban, hogy rövid tartamú eltávozásra mehetnek, sűrűbben vásárolhatnak, s egészében véve más napirend szerint élhetnek. Vagyis: ha valaki az említettek miatt nem kerül Szegedre, attól még a körülményei hasonlóak lesznek, mintha oda került volna.

Természetesen ezt tudják mindazok, akikre a végrehajtás vonatkozik. Nem is emiatt irunk erről, hanem olvasóink miatt, akiknek a kérdéskörben kétségeik támadtak. Ne higgyék tehát, hogy hátrányos helyzetbe kerülnek, sőt, ellenkezőleg: a jogszabály ilyenfajta végrehajtása az ő érdekeiket szolgálja.

Az átmeneti csoportba tartozás jogilag előírt kedvezmény, amely nemcsak Szegeden, hanem mindenütt érvényesül, ahol öt év feletti büntetés után kerülnek előnyösebb körülmények közé az elítéltek.

S ha azt mondjuk, hogy kedvezmény, akkor még hozzátesszük: ez nem mérlegetéstől függ, hanem jár.

—f—

Fénykép az otthoniaknak

Nem tudom, hogy mind-egyik intézetben így van-e, de tény, hogy az utazási árak emelkedése óta számos helyzetet látni, hogy az el-lyen visszaesett a látogatók száma. Van olyan hely, ahol negyedére csökkent. Ha belegondolunk abba, hogy már eleve megterhelő a családot az a tény, hogy valamelyik tagja börtönbe kerül, s ezáltal a fizetése nem kerül a család kezébe, már ez is élet-színvonal-csökkenéssel jár, hát még az, hogy csomagot küldjenek, s nem is akármilyen tartalommal. Elképzeltető, hogy milyen áldozatokba kerül, ha, mondjuk, valaki az Alföldről indul el Sopronkőhidára. Kis túlzással azt lehetne mondani, hogy ez csak akkor sikerül, ha előre takarékoskodik erre az útra, vagy OTP-kölcsönt vesz fel.

De, ez az a lényeg, még sokan vannak, akik ezt az áldozatot is vállalják, csak látogatásukat is vállalják, csak látogatásukat. De, mint említettem, immár többségben vannak azok a szülők, főleg ha idősek, akik nem vállalkoznak ilyen utakra, mégis szeretnék látni, hogy az el-lyen visszaesett a látogatók száma. Van olyan hely, ahol negyedére csökkent. Ha belegondolunk abba, hogy már eleve megterhelő a családot az a tény, hogy valamelyik tagja börtönbe kerül, s ezáltal a fizetése nem kerül a család kezébe, már ez is élet-színvonal-csökkenéssel jár, hát még az, hogy csomagot küldjenek, s nem is akármilyen tartalommal. Elképzeltető, hogy milyen áldozatokba kerül, ha, mondjuk, valaki az Alföldről indul el Sopronkőhidára. Kis túlzással azt lehetne mondani, hogy ez csak akkor sikerül, ha előre takarékoskodik erre az útra, vagy OTP-kölcsönt vesz fel.

De, ez az a lényeg, még sokan vannak, akik ezt az áldozatot is vállalják, csak látogatásukat is vállalják, csak látogatásukat. De, mint említettem, immár többségben vannak azok a szülők, főleg ha idősek, akik nem vállalkoznak ilyen utakra, mégis szeretnék látni, hogy az el-lyen visszaesett a látogatók száma. Van olyan hely, ahol negyedére csökkent. Ha belegondolunk abba, hogy már eleve megterhelő a családot az a tény, hogy valamelyik tagja börtönbe kerül, s ezáltal a fizetése nem kerül a család kezébe, már ez is élet-színvonal-csökkenéssel jár, hát még az, hogy csomagot küldjenek, s nem is akármilyen tartalommal. Elképzeltető, hogy milyen áldozatokba kerül, ha, mondjuk, valaki az Alföldről indul el Sopronkőhidára. Kis túlzással azt lehetne mondani, hogy ez csak akkor sikerül, ha előre takarékoskodik erre az útra, vagy OTP-kölcsönt vesz fel.

ható, hanem annak is örömet szerezzenek, aki a fényképet kapja.

S ha mindez beépülne a jutalom tárházába, akkor újabb színtelítással gazdagodna a jutalmazás, nem szólva arról az előnyről, hogy ez újabb ösztönzést adna az embereknek mind a munkahelyen, mind a körleten, hogy úgy dolgozzanak, illetve olyan magatartást tanúsítsanak, hogy méltók legyenek erre a jutalomra.

Azoknál az embereknél, akiknél még erős a családi kötelék, ez még jobban erősítené a szálakat, akiknél meg már lazább, talán újabb erőre kapna.

Nem kétséges, hogy a benti embereknek is jó lenne ez, hiszen láthatnák őket az otthoniak, de újfent hangsúlyozom, a távollevő, utazni képtelen családoknak lenne ez igazán öröm. Tehát az ő érdekükben pendítem meg ezt a kérdést.

A. J.

Búcsúzás nélkül

Kiültek a teraszra. A fiú rendelt valamit, a lány meg elővette a szemüveget, mintha azzal jobban hallana. Figyelt, amíg Danilo beszélt. Megfeledezett az italról, a cigarettáért más ötször a kör-mére égett.

— Nem árt Gaga, ha tudod róla, amit más nem tud neked elmondani, csak én vagy ő, de nem hiszem, hogy önszántából lenne ilyesmi. Hogy is fejezzem ki magam? Nos, elvei vannak. Elég mocskosak. Biztos, hogy téged sem szeret. Ennek nincs szíve. Egy számítógép az egész ember. Kívon az összead. oszt és szoroz. Valamelyik számoszlopba tartozol te is. Én jót akarok neked. Ez a Zsarkó már ölt is. Konok, megrögzött gengszter, ne maradj vele. Gyere el velem, meglátod, soha nem fogod megbánni. Téged is elhagy, ha nem tud kétképpén felhasználni. Óvakodj tőle, hagyd el, míg nem késő...

Mondott még Danilo sok mindent, de ő már nem figyelt. „Öl is”, visszhangzott benne ez a két szó, s úgy érezte, most ő is tudna. Foszlányokat nai-

lott még a mocskos történetből, de ahogy elhallgatott a másik, ő fátyolos hangon megszólalt:

— Menj el! Állj fel és tűnj el a szemem elől! Menj el innen!

A fiú zavartan felállt. Nem gondolta volna, hogy a lány belátás és nemet mond neki. Ahogy eltűnt a Lidó mögött, a lány is elindult az ellenkező irányba, az Aranyparton útra. Majdnem Szabadiig elést. Gyűlölte ezeket a „jóindulatú” barátokat. Két hét alatt ez volt a negyedik támadás Zsáre ellen. Egyre több emberben mutatkozik meg az irigység. Hogy ki kibe ültette el ezeket a gyökereket, nem tudta. Ez a Danilo a negyedik ember, aki hazudik és áskálódik. Nem hitte el a másik háromnak sem, hogy gyilkos, hogy barbár, azt sem, hogy számítógép. Még nem túlságosan ismerte, de ösztönei határozottan mellé szegődtek. Nem lehet az a fiú jellemetlen, akiről ő megszeret. Ezek a bizonyos ösztönök komputer-pontossággal válogatták szét a barát-ságra méltó és nem méltó ismerősöket. Ez a fiú az egyetlen ember, aki előkelő helyre emelkedett, biztosan fészkelte be magát abba az apró, életet

adó szervbe. Élete végéig igénybe veheti, bátran folytathat az ereken, a könnyekben, meghúzódhat a kacajokban, kimosolyoghat a szemek kékjéből. Egy olyan fiú, mint Zsarkó: nem lehet jellemetlen! Nem utazik senki feleségre, vagyónára, nincs bankszámlája, nincs tengerparti háza Palma de Mallorcán, nincsenek barátai, csak az esze van, a két kemény ökle és Gaga, aki szereti. Danilo és a többi meséje mind-mind az áskálódók piszkos képzeletében fogamzott meg, hogy aztán világra jöhessen, mint egy istenverte torz-szülemény. Még a kezdet kezdetén azt mondta Zsarkó: „Sok baj lesz, de ha a szivedre hallgatás és átvészeled, boldog lesz velem, ha az Isten is úgy akarja.” Mosolygott mellé és még azt is elmondta, hogy túl szerencsés volt az életben ahhoz, hogy ne legyenek irigyei, akik mindenáron szerencsétlenségbe taszítják egy szép napon, ahogy alkalmuk nyílik rá. Visszafordult Szabadi előtt. A hosszú parti séta után zaklatottan ért vissza a városba. A kapu előtt türelmetlenség foztta el. Szaladt hátra a ház mögé, hogy megnézzé Zsarkót mit csinál. Epp végeztél, ze relnie kellett az autót.

— Már nem zavarok?
— Nem, dehogy. Mesélj, merre jártál, Kisvirág?
— Csupa olaj vagy — ért ki a válasz elől. — Gyere, csinálunk neked fürdőt.

— No, mi az? Nem mesélsz semmit? Csodával lenne határos, ha nem próbáltak volna lebeszélni rólam. Na?

— Sétáltam, úsztam, nem történt semmi különös. Egyedül voltam és alig győztem ki-várni, hogy veled lehessenek. Nem akartalak zavarni, azt mondtad, hogy csak estére vég-zel.

Betértek a házba. Zsarkó nekivetkőzött. Egy izomkoloszus. De amilyen marcona kinézetre, olyan figyelmes, kedves és imádnivaló. Vajon az ilyen embereket mindenki gyűlöli és gáncsolja? Úgy tartja egy közmondás, hogy aki hazudik, az lop is. Minden bizonyjal így is van, de egy másik miért nem mondja ki, hogy aki lop, az nem mind hazudik? Miért mondják Zsarkóra, hogy hazug, számító? Azért, mert bü-nöző? Ő igenis, becsületes bü-nöző. Az üzletfeleit sohasem vágja át. Igen, egyszer arról beszélt, hogy ha megbízható embert keresnek, őt mindig elő-sőnek hívják. Zsare kiszórt a nyitott ajtajú fürdőszobából:

— Valami történt veled. Elkezdődött? Kivel beszéltél? Szomorú vagy.

— Ugyan! Mondtam, hogy nem történt semmi különös, csak elfáradtam. Gyalogolj csak el Szabadiba meg vissza, majd meglátjuk, lesz-e kedved vigyorgni?

— Jó, jó. Gyere, fürdőj velem.

Csend.

— Na, mi az? Már alszol is? Felállt. Folytak a könnyei a kimerültségtől, gyenge lelke még nem tudta elviselni a rá-galmak hadjárát. Zsarkó sós vízzel változott, hogy végig-égesse az arcát. Nem beszélt, inkább feltesz egy kávét. Mikor már úgy érezte, hogy tiszta lesz a hangja, megszólalt:

— Főzők kávét, jó? Rögtön összeesek.

— Kitűnő! Utána meg fa-házastól felfaljuk a szomizéd kifőzdéjét, mert ma még csak reggeliztem.

— Kész vagy már?

— Aha, egy perc.

— Gyere, gyorsan gyere! Siess, Zsarkó! — a hangja tele volt félelemmel, a kétségbeesés festette sötéte. A fiú csuromizmos szaladt ki a konyhába, lábairól töcsák csöpögtek a szőnyegre, a mozaikra.

— Mi történt? — kérdezte rémülten. Homloka ráncosba futott, s hegyan sem értette a helyzetét, hiszen látszólag semmi baj nem történt. Két karjával átfonta a fiú vastag izmos nyakát és alig-alig hallhatóan mormogta:

— Mit jelent szerinte, hogy: szeretlek?

Munkahely – szabadulóknak

Örömmel közölhetjük, hogy újabb munkalehetőség nyílt a szabadulók számára. A Székesfehérvári Könyvírásmű, a Csepel Autógyár és több más vállalat után, az Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat is felajánlotta, hogy hathatós segítséget nyújt azoknak, akik a büntetésvégre-hajtási intézetekből szabadulnak, s szeretnének becsületesen dolgozni, de korábbi életvitelük következtében családi életük felbomlott, nincs lakásuk, elhelyezkedési gondokkal küszködnek, amelyet egyedül, segítség nélkül nem tudnak megoldani.

Amikor felkerestük a három ezer dolgozót foglalkoztató vállalat igazgatóját, megkértük, tájékoztassa olvasóinkat arról, hogy tulajdonképpen mivel foglalkozik a vállalat.

— Az Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat több mint harmincéves múltira tekint vissza. Építőmunkánk eredményeként korszerűsödtek a megyei, valamint a megyén kívüli kohászati és vegyi üzemek, gyárak, közművek. Jelentősen növekedett a hatékonyság és a gazdaságosság, javult a minőség, csökkent az átfutási idő. Büszkén valljuk magunkénak mindazon létesítményeket, amelyek építőmunkánk eredményeként valósulnak meg. Törekvésünk most is arra irányul, hogy tartalékainkat feltárjuk és hasznosítsuk. Az alábbi profilokban rendelkezünk nagy gyakorlattal és végezzük jelenleg is a munkánkat: földmunkák, alapozások, ipari, mezőgazdasági, élelmiszeripari létesítmények kivitelezése, víz-, gáz-, távfűtővezetékek építése.

Útépítés, speciális mélyalpozások, vasszerkezetgyártás és -szerelés, előre gyártott csarnokok szerelése, segéd- és szakipari munkák.

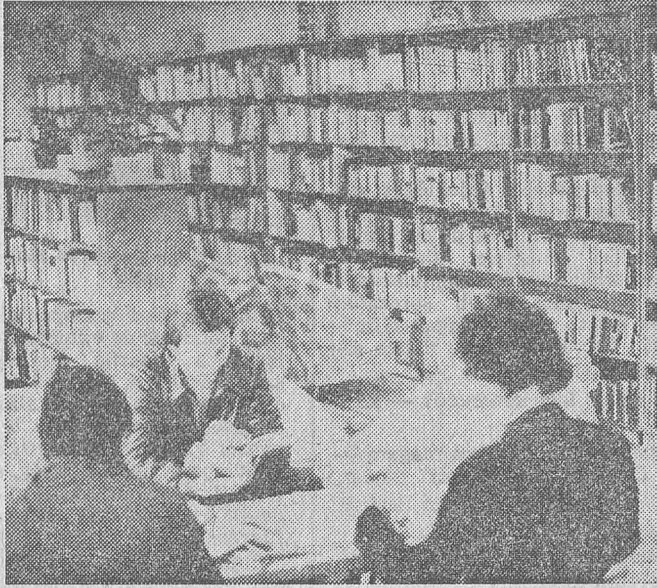
Többek között — folytatta a vállalat igazgatója — mi építettük a Lenin Kohászati Művek konverteres acélművét, a Borsodi Vegyi Kombinátnál új pvc-gyárat, a putnoki téglagyárat, a mályi borpalackozó üzemét, a diósgyőri vásárcsarnokot. A felsorolás természetesen nem teljes, csupán érzékeltetni szeretném munkánk sokoldalúságát, jelentőségét. Ezenkívül építünk Csehszlovákiában, a Német Szövetségi Köztársaságban, s szó van arról, hogy megjelenünk az arab világban is. A mai napig munkálgondunk nem volt, annak el-

lenére, hogy a beruházások száma csökkent. Ezzel szemben kevés a munkaerőnk.

Segédmunkástól a mérnökiig

— Milyen munkakörben tudnak szabadultakat foglalkoztatni?

— A segédmunkástól a mérnökiig, szinte valamennyi szakmában, képzettségüknek megfelelően szinte mindenkit azonnal felvesszünk. Boldogan fogadjuk azokat, akik a szabadságvesztés ideje alatt betanított- vagy szakmunkásképzést szereztek. Így például hegesztőket, betonkeverőket, szerelőket, munkaszerelőket, darusokat, darukötözőket, acélszerkezeti szerelőket, kőműveseket, asztalosokat.

Könyvek között

A munkásszálló homlokzata

— Hogy mit jelent? — kérdezte vissza a másik csendesen. Gagának az orvosi rendelő vörösoszobája jutott az eszébe, ahol mindenki suttogva beszél, mint a hulló falevel abban a régi-régi gyönyörű dalban. Azt jelenti, hogy amikor mondtad: „Gyere, gyorsan gyere! Siess Zsarkó!” rég nem tapasztalt görcs fogta meg a gyomrom, és egy pillanat töredéke alatt megesküdtem rá, hogy ha valami bajod történt, én kicsinálom magamat. — Szorosan magához húzta, nagyon szerette.

— Valaminek kellett történnie — folytatta. — Te rosszat érzel. Nem szoktál ilyen felüldülni. Olyan vagy, mint egy megriadt kismadár. Mi baj?

— Már semmi. Elmúlt. Az előbb úgy hiányoztál. Tudtam, hogy itt vagy, de azt akartam, hogy magadhoz szoríts. Most nem érzel, csak azt, hogy nagyon szeretlek. Ugye, még nem is mondtam ezt neked?

— Ühüm. És mondd csak, azt nem érzed, hogy éhes vagy? — nevetett rá a fiú.

— De, azt még igen. Rögön meghalok éhen.

— Akkor hát, harcba fel! Elfoglaljuk a kifőzdét!

2

Meglepetten nézett szét a szobában. Fel sem ébredt, amikor Gaga elment. A tegnapi

este kissé zavaros volt. Biztos lement úszni egyet. Ezek óta fel-feltör benne a bosszú, s most ez a szerelem kizökkenette. Alig tudott másra koncentrálni. Képes lett volna tegnap meggondolni magát, ha Gaga nem megy el az első kérésre. Ha ránézett volna esengő szemével, nem szereli be a kocsihoz az árut, hanem átpasszol mindent és örökre a lányval marad, hisz oly ritkán — az emberek nagy részének pedig sohasem — adatik meg, hogy azt szeresse, aki őt szereti. De nem úgy történt. Megcsinálja, amit elvállalt, most az egyszer, utoljára, vállalva a kockázatot, hogy elveszíti Gagát, mert hosszú-hosszú évek fogtak eltelni, mire kiengedik a börtönből. Tudta azt is, hogy ilyen lelkiállapotban nem fogja megúszni a dolgot baklövés nélkül. Legyőzhetetlen makacsság lett úrrá rajta, hogy ne nézze át az autót megegyezesen. Szinte tudatosan rohant a veszébe.

— Jó reggelt! Istenien langyos a tó vize. Nem mártózol meg?

— Nem, nem — felelte halkán, szinte szomorúan. — El kell mennem.

— Aha, értem — de nem értette. Azt sem tudta, hogy ezt mondta-e, vagy csak akarta mondani.

— Te maradj! Már elkészültem, csak téged vártalak

vissza. Ha holnap este nyolcig nem jövök, esetleg tízig, nos, ne haragudj rám, szeretlek már első perctől kezdve.

— Ugye, azt éreztem az este, hogy el fogsz hagyni? — kérdezte bizonytalanul, s remélte, hogy Zsare változtatni fog a terveken.

— Igen, biztosan. Megpróbálok ügyes lenni és visszajönni hozzád.

— Mennyi lehet a maximum?

— Talán öt év, esetleg három? Nem tudom.

— Menj!

Lehajította fejét, a szemét becsukta. Nem akarta látni, mikor elmegy.

De amaz nem mozdult, szótlanul nézte a lányt.

— Ha nem jössz, hol találalak meg, hol keresselek?

— Sehol. Kívánom, hogy boldog légy. Hm. Kisvirág.

— Menj már, kérlek.

Csendesen beszéltek, suttogásokat átvetve az ajtó, a motor, majd hangtalanul suhant ki a kocsi az udvarból.

A kapu két szárnya nyitva maradt, mintegy csalogatva a hűtlen autót és utasát. Gaga el sem tudta volna képzelni, hogy egy ember képes harminc órán keresztül egy helyben feküdni. Végignyúlt a fűvön és hol a napot, hol a holdat, hol a csillagokat faggatta, merre járhat Zsarkó, kíséri-e a

A társalgóban nagy a forgalom

— Milyen a kereseti lehetőség?

— A vállalatnál ötezer forint az átlagbér. Ez azt jelenti, hogy a takarítónő, mondjuk, kétféle ezer-ötszáz forintot keres, ugyanakkor a minőségi hegesztő nyolcezeret, aki viszont hajlandó szombat-vasárnap is dolgozni, megkeresheti a tízezer forintot is. És erre, nagyon sokan vállalkoznak.

A felvételnél soha nem azt nézzük, hogy ki miért és honnan jött vállalatunkhoz. Egy a fontos, hogy rendszeresen, becsületesen dolgozzon, mert különben a kollektíva nem fogadja be. Tudomásul kell venni mindenkinek — nemcsak a börtönből szabadultakra gondolok —, hogy ez nem szociális intézmény, hanem termelő vállalat.

Ideális körülmények

Megköszönve a részletes tájékoztatást, amely talán valamelyest átfogó képet nyújt azoknak, akik a vállalatnál szeretnének dolgozni, felkerestük a város szélén, a hegyek lábánál fekvő szállójukat. A látottak és a tapasztaltak után nem tudom tapasztalni, hogy a minden kényelemmel ellátott épületeket szállónak, szállodának vagy otthonnak nevezzem. A szobák háromágyasak. Központi fűtés, hideg-meleg víz, fürdőszobák, társalgók, kártyaszobák, főzőkonyhák, televíziós szobák. Az egyikben az első programot, a másikban kettőt, a harmadikban a szlovák műsort nézhetik. Lehet válogatni tetszés szerint. Ezenkívül húszezer kötetes könyvtár áll a szálló lakóinak rendelkezésére. Hetente három alkalommal fimvetítést tartanak. Saját büféjük is van, ahol mindenféle élelmiszerfelhasználást vásárolhatnak. Lehet tejet kapni, kávé és sört is fogyasztani.

Jó alkalom a kikapcsolódásra

Sportolásra is bőséges lehetőség van. Az már megszokott, hogy lehet biliárdozni, sakkozni, futballozni, kézilabdázni, kosárlabdázni, de itt még automata tekepálya is van. És mindezért havonta kétféle forintot kell fizetni!

Önkormányzat

A szálló életét az itt lakókból választott önkormányzati szervezet irányítja. Feladata a rend és fegyelem fenntartása. Az elmúlt esztendőben mindössze két személynek kellett elhagyni a szállót! Az önkormányzat vezetői köztisztviselőként álló, a vállalatnál már hosszabb ideje becsületesen dolgozó emberek. Külön szociális ügyintézője is van a szállónak. Ha valakinek bármilyen, esetleg anyagi problémája adódik, bizalommal fordulhat hozzá.

Érdeklődünk az étkezési lehetőségekről is. A reggeliről

mindenki saját maga gondoskodik. Az ebédet kiszállítják a munkahelyekre. Két, de gyakran három menüből lehet választani. A vacsora is kétféle: Ottjártunkkor az ebéd a következő volt: májgaluskaleves, marhapörkölt tarhonyával, hozzá savanyúság. A második menü: marhaszelet burgonyával, utána sajt. Vacsorárra brassói aprópecsenyét készítették burgonyával és sertéssültet borsófőzeléssel, utána süteményt tálatk fel. Az ebéd ára 9,80, a vacsoráé 8 forint.

★

Aki úgy gondolja, hogy szabadulása után a fenti vállalatnál szeretne elhelyezkedni, a következő címre írhat, vagy itt jelentkezhet: **Észak-magyarországi Állami Építőipari Vállalat, Miskolc, Zsigmondy u. 2. Postacím 3502 Miskolc 2. Pf.: 223.**

— ZIMM —

Az első benyomás

Hallom az egyik intézetben, hogy valaki részegen vonult be, és eközben sértegette a felügyelőt. Persze, hogy a magánzárkában ébredt fel, s talán csak néhány hónap múlva jött rá, hogy mennyit ártott saját magának.

Másvalaki a munkába állítási bizottság előtt megtárgyalta a munkát. Tartok attól, hogy igazán nem mérte fel a következményeket, s mire rájött, hogy ez nem „üzlet”, addigra késő volt, „ugrott” a kedvezmény.

Oldalakon keresztül bizonygathatnám, de erre felnőttem aligha van szükség, hogy az első benyomás, az első megjelenés milyen fontos. Csak gondoljunk arra, hogy már az általános iskolában is magunkkal visszük az előző osztálybeli bizonyítványt, a tanárok az előzményeket — ha akarják, ha nem — figyelembe veszik.

Az indulásnál a bv. intézetben hasonló a helyzet. Ezzel persze nem akarom

azt mondani, hogy később nem lehet bizonyítani, a kialakult képet megváltoztatni. Csakhogy amíg a jó benyomás különösebb erőfeszítések nélkül jelentkezik, addig a rosszat megváltoztatni rendkívül nehéz. A jó tanuló akkor is jobb jegyet kap, ha gyengébben felel, a rossznak elkönyvelneket viszont kétszeres többlet kell produkálnia, hogy végül elismerjék.

Mindjárt hozzá is teszem, elvileg fölösleges lenne erről írni, hiszen aki már a büntetését tölti, túl van az elején. Sajnos azonban a bentlétük egy része valamikor esetleg egy másik intézetben újra kezd, azaz visszaesős lesz. Sajnálatos, hogy így van, de a tényekkel nehéz vitatkozni. Persze örülnénk, ha e jegyzet témaja senkit sem érintene, azaz „pusztába kiáltott” szó lenne, vagyis nem lennének visszaesők. De ez olyan lenne, mintha behunynánk a szemünket, s ami van, azt nem látnánk... —f—

Szmoleszky Gabriella
Kecskemét

VALÓS SZÁNDÉKOK?

PÁRTFOGÓ FELÜGYELET ELŐTT

A PÁRTFOGÓ FELÜGYELET ALÁ TARTOZÁS TÉNYÉT nemcsak a bv. bíró határozza meg a kedvezménytárgyaláson, ám ekkor dől el: az érintett mikortól áll majd a pártfogó felügyelet hatálya alatt?

Sokan úgy gondolják: egyszerű, szinte automatikusan lezajló, rövid folyamat eredményre a döntés. A bv. bírónak — vélik néhányan — nem kell más tenni, mint összevetni a dícséretet és fenytések számát, elolvasni a nevelői javaslatot és kész.

A közelmúltban Szombathelyen részt vettem egy kedvezménytárgyaláson. Körülbelül fél órát — háromnegyed órát beszélgetett általában a bíró a kedvezmény előtt állóval. Ellenvetés szavaival szemben ugyan vajmi ritkán hangzott el, mégis igyekezettel, érvek meggyőző sorozatával kérdezt, beszélt, tájékoztatott, mintha hangosan válaszolna a többiek részéről ki nem mondott kéte-lyekre, makacs szembeszegülésre...

★

Negyvenhárom éves, aki először kerül ezen a délelőttön a bv. bíró asztala elé. Az első dolog természetesen az iratokból az adatok egyeztetése. Eddig simán megy minden. Az első bizonytalanság — amely, ha nem is döntő fontosságú, ám valahol mégis jellemző magára az emberre — a családi körülmények tisztázásakor kelet-kezik.

— Ugye, négy gyermek van a családban? — teszi fel a kérdést az idős bv. bíró.

— Igen, tisztelettel — hangzik a halk felelet.

— Mennyi idősök?

— A legnagyobb úgy tíz éves lehet — bizonytalanodik el a kérdezett. — Hétéves a másik, öt talán a következő.

— No, és a legkisebb? Hány éves? Csend.

— Hány éves a legkisebb gyerek? — ismétlődik meg a kérdés, ezúttal már valamivel határozottabb hangon.

— Hát... talán olyan három... — Nem tudja pontosan?

— Nem, tisztelettel... én már bent voltam, amikor megszületett, és valahogy elfelejtettem megkérdezni a beszélőn.

BÍRÓ NAGYOT SÓHAJT, AZUTÁN MÁS TÉMÁRA TÉR ÁT: a feltételes kedvezményre. Elmondja, hogy a nevelő javaslatára került ide, a kedvezménytárgyalásra az iratszomszós és természetesen „gazdája”, az elítelt is. Tizenegy és fél hónapot jelent a kedvezmény; ha tehát a kedvezményezett nem tartja be a magatartási szabályokat, vagy éppen ismét elkövet valamit, akkor ezt az időt is le kell tölteni.

— Értettem, tisztelettel — hangzik a szolgálatkész felelet.

Aki mondja: eddig kétszer volt már közveszélyes munkakerülés miatt büntetve. Italozó életmódja nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy szabadságvesztés-büntetést kapjon.

— A pártfogó felügyeletről, ugye, hallott már?

— Igen, tisztelettel.

— Elmondom akkor azokat a legfontosabb dolgokat, amelyeket előírok külön magatartási szabályként, és amelyek betartását a pártfogó ellenőrizni fogja. Munkahelye van?

— Már régebben írtam az egyik volt munkahelyemre, és ott felvesznek. Tes-sék, a papír!

A bíró átveszi, elolvassa.

— Rendben van, akkor ide menjen dolgozni. De most ez már kötelező; azzal, hogy a magatartási szabályok közé iktattam, saját magától már nem változtathat munkahelyet, csak a pártfogó tudomásá-va. Rendben lesz így? Biztosan ezen a helyen akar dolgozni?

— Igen, tisztelettel.

— Tekintettel arra, hogy eléggé italozó ember az iratok szerint... vagy nem?

— Hát... kérem... megittam a magamét.

— No látja... szóval, azt is ideírom a szabályok közé, hogy italmérő helyeket, szeszies ital fogyasztása céljából, nem látogathat.

(Lényeges a következő három szó: „szeszies ital fogyasztása céljából”. A régebbi gyakorlat szerint ugyanis italmérő helyekre egyáltalán nem lehetett bemenni, sem egy doboz cigarettáért, sem pedig azért, mert abban a kocsmában olcsó volt egy adag pörkölt. Az idézett betoldásnak köszönhetően most már egyértelműbb a helyzet.)

— A hivatásos pártfogó azt is ellenőrizni fogja, hogy a szabadulás után folyamatosan dolgozik-e? Ha tehát igazolatlanul mulaszt, az egyúttal a magatartási szabá-lyok megsértését is jelenti, ez pedig veszélyezteti a kedvezményt. Megértette?

— Igen, tisztelettel.

Amíg a bíró tolla sebesen szalad a pa-píron, a szabadulás előtt álló vágyón pil-lant ki az ablakon. S közben nagyot nyel. Vajon meddig tart majd az elhatározása, hogy csak egy doboz cigarettáért tér be a sarki kocsmába?

★

Valamivel több, mint harmincesztendő-s a következő ügy főszereplője. 1981-ben már kapott egy 11 hónapos ítéletet, de azt még felfüggesztette a bíróság. A mos-tani bűncselekménye már összbüntetés: még a próbaidő alatt elkövetett garázda-ság, majd egy újabb verekedés „eredmé-nye”.

A fiatalember — nevezhetjük még így — nőtlen, korábban édesanyjával élt. Most Budapestre szeretne menni, ezért azt kéri a bv. bírótól: ott kötelezze mun-kavállalásra.

— Mert dolgozni, azt kell, tisztelettel! — hangsúlyozza komoly arccal.

— Az édesanyja hol lakik?

— Sárváron, kérem szépen.

— És miért nem akar inkább oda visz-szaköltözni?

— Mert nem tudok Sárváron dolgozni, pedig azt kell!

És büszkén előhúzza a zsebéből egy pa-pírt, amelyben a helybeli tanács költség-vetési üzeme közli, hogy üres munkahely-lyel pillanatnyilag nem rendelkeznek.

KÉT HÉTTEL EZELETT A BESZÉL-GETÉS ELŐTT jártam Sárváron. Komo-lyan felszerelt, fejlett húspári — barom-fifeldolgozó — nagyüzem működik ott, s a gyár kapuján a „Munkásfelvétel” cí-met viselő táblán jó néhány foglalkozás mellett a segédmunkás és a betanított munkás is ott volt.

Elmondom mindezt az asztal előtt áll-dogálóknak. Zavartan krárog.

A bíró közben tovább kérdez:

— Szakképzettsége van?

— Igenis, van. Lovász-szaktanfolyamot végeztem.

— Hová akar menni Budapesten dol-gozni?

— Nagytéynyre, a Húspári Hízlalóhoz.

— Hol fog lakni?

— A nővéremnél, kérem szépen. Szép, nagy lakása van.

— A pontos cím?

— Hát... azt nem tudom. Majd akkor keressen meg őket, ha felmentem Pestre. Mert, ugye, amikor a nővérem férjhez ment, elköltözött tőlünk.

A bíró egyre gonderheltebb lesz. Rész-ben a hallottak miatt, részben pedig azért, mert az előtte levő iratokból is kiderül egy és más.

Például az, hogy a kérdezettnek három fegyelmi fenytése volt már. Az első h-nyag munkavégzés miatt kapta. Amikor a bíró érdeklődik a részletekről, csak eny-nyit válaszol:

— Kérem, nincs érzékem az itteni mun-kához.

A második fenytést tiltott tárgy tartá-sa miatt kapta, a harmadikat „egy kis pofozkodás” miatt, ahogyan saját maga megfogalmazta. Jobban belekérdezve az-után kiderül, hogy ez a „kis pofozkodás” a másik, a verekedésben részt vevő el-ítélnél orrcsonttörést okozott.

A nevelő kiegészíti az elhangzottakat azzal, hogy az elítélt ellen jelen pillanat-ban is folyik eljárás, megint tiltott tárgy tartása miatt.

A bíró felolvassa a kedvezmény meg-adásával kapcsolatos rendelkezés egy ré-szét, amely világosan kimondja, hogy a feltételesben csak az részesülhet, akinek kifogástalan a magatartása, munkáját képességei szerint jól ellátja és érezhető benne a készség a törvénytisztelő állam-polgárrá válásra.

A feltételes, mint várható volt, ezúttal elmarad.

— A döntés ellen fellebbezni nem lehet, csak panasszal élni — teszi még hozzá a határozat kihirdetésekor.

— Fogok is, mert ez az egész egy nagy hazugság! — vágja oda az elítélt, és olyan léptekkel indul az ajtó felé, mint aki a kerettel-félfával együtt akar kirobbanni a folyosóra.

A bíró leveszi a szemüvegét, megtörli, azután csöndesen megszólal:

— Pedig még szerettem volna hozzá-tenni, hogy három hónap múlva újra meg-

nézem az ügyét, és ha javulást észlelek, akkor még megkaphatja a feltételest. De hát... elszaladt a lehetőség elől...

★

A következő előállított szintén har-minc körül. Huncut a mosolya — így is lehetne mondani, ha nem a börtönben lennének.

A CSALÁDI KÖRÜLMÉNYEK ISMER-TETÉSE, az adatok egyeztetése közben derül ki: hét testvére van. „Tisztelettel, bíró úr, helyettük is...” — próbálkozik meg egy megjegyzéssel, miután a bíró kérdésére elmondta: másoknak még nem volt a családból összeütközése semmilyen hatósággal. A fiatalember szülei levelet rendszeresen írtak, csomagot küldtek, de beszélőre már nem jöttek el.

— Sajnos, eddig még nem tudtam bi-zonyítani — mentegetőzik a meghallga-tott.

1981 óta nincs állandó munkaviszonya. Vajon miért?

— Tisztelettel, bíró úr, azért nem tudtam dolgozni, mert rámtették a ref-et. Emiatt még elhelyezkedni sem volt le-hetséges.

Egy kicsit részletesebb érdeklődés, no meg az iratok tanulmányozása után derül ki: éppen fordítva történt a dolog: azért helyezték rendőri felügyelet alá, mert nem volt hajlandó állandó munkaviszonyt létesíteni. Illetve, még előbb sorozatos garázdaságok miatt pénzbírsággal sújtot-ták, amelyet hatvan-százhusz napos el-zárások formájában „fizetett ki”.

— Az ital miatt lesz kötekedő? — kér-dezi a bíró.

— Ah, jótanácsi se... hagyom magam — hangzik az ügyesen „helyre tett” válasz.

— Szokott inni? Összefügg az ital a bűncselekményével?

— Nem, kérem, mert én délelőtt ittam, és az ügy délután történt.

A következő történt: emberünk délig ivott, azután felszállt egy autóbuszra és ott botrányt csinált. Kétszeresen nem volt szerencsése: az utasok között akadt rend-őr (akivel megpróbált összeverekedni), és az autóbusz menetrend szerinti legköze-letbi megállója éppen a városi rendőrka-pitányság előtt volt... Garázdság és hi-vatalos személy megsértése miatt vonták felelősségre.

Munkakönyve van, de „kilépett” be-jegyzéssel. A bv. bíró az iránt érdeklődik: tudja-e, hogy mit jelent ez a szó?

— Persze, tudom. Kevesebb pénzt ka-pok.

Kétségtelen: így is megfogalmazható. De talán pontosabban kiderül a jelentése, vagy inkább következménye, ha úgy írom: egy esztendeig csak a munkakör szerint meghatározott bér legalacsonyabb össze-gét kaphatja.

— Van valamilyen elképzelése a jövő-jét illetően? — érdeklődik a bíró.

— Igen, tisztelettel — jön azonnal a válasz. — Szeretnék a Győri ÁÉV-hez menni dolgozni, mert ott felvesznek, tes-sék a levél.

Átnyújtja a papírt a bírónak, aki alapo-san átanulmányozza. Valóban, a vállalat szabályszerűen visszaigazolja a címzett felvételét.

— És még egy kérésem lenne... tisztelt bíró úr. Tessék szíves lenni pártfogót ad-ni nekem, hogy ne kerülhesek megint REF alá.

A győri Állami Építőipari Vállalat szo-cialista szerződésben vállalta a szabadul-tak elhelyezését, foglalkoztatását. Nem-csak hivatásos pártfogó, hanem társadal-mi pártfogók is igyekeznek megelőzni a „kisiklásokat”.

A BÍRÓ — MINDEZEN ISMERETEK BÍRÓKABAN — megadja a kedvez-ményt és a szabadulás előtt állóval szin-te közösen, apránként „átbeszéli” a ma-gatartási szabályokat, a kötelezettségeket. Nincs túl sok: nyolc napon belül el kell helyezkednie a megjelölt vállalatnál, ott folyamatos munkaviszonyt kell létesíte-nie, kilépni, máshová menni csak a párt-fogó engedélyével lehetséges, italmérő helyeket italfogyasztás céljából nem lá-togathat.

— Ha ezt a legutolsót egy évig kibírja, utána már nem félttem — teszi hozzá be-fejezőképpen a bíró.

Ugyanis éppen egy esztendőre szól a pártfogó felügyelet hatálya. Megvan te-hát minden: munkahely, pártfogó — és természetesen, ami mindezzel együtt jár és a legfontosabb: a feltételes kedvezmé-nye.

H. A.

BESZÉLJÜK MEG!

Teljesítmény és a minőség

Akkor ösztönöz a bére-zés, ha olyan teljesítményt „értékel”, amelybe még be-lefér a kiváló minőség is. Nyilvánvaló, hogy van egy határ — hogy hol, azt mun-kahely és szakma válogatja — amely fölött a mennyisé-gi túlteljesítés csak a mi-nőség rovására mehet.

A kérdés megközelíthető két oldalról. A termelési-

Az egyéni képességek alap-ján?

gazdaságossági szempontok egyértelműek és vitathatatl-anok: a norma szerinti száz százalékot legalább el-érő mennyiség, kifogástalan minőségben. Az emberi té-nyezőt vizsgálva felmerül a szakképzettség, a készség, a teljesítmény határa, a mi-nőség és a bérezés össze-függései.

Sopronkőhidán például az egyik konfekciózem-beli dolgozó érdekes felve-tést tett, amely azonban nincs eléggé végiggondolva, így az akkori szóbeli cáfo-latot folytatam most, hiszen másoknak is eszébe juthat. A lényeg az volt: a teljesít-ményt az egyéni képesség alapján állapítsák meg! Magyarán: a norma legyen személyre szabva. X. mondjuk önmagához képest a maximumot nyújtja, de ez legfeljebb nyolcvan szá-zaléket jelent, míg Z. közep-es erőfeszítéssel teljesít, s ez, mondjuk, 110 százalék.

A jó minőség jutalmát érdemel

É fenti logika szerint X-nek és Z-nek nagyjából egyforma fizetést kellene kapnia, sőt X-nek még töb-bet is, hiszen Z. úgymond kevesebbet dolgozik.

Már leírva is képtelenség mindez, hiszen nem az eredményt, a produktumot venné figyelembe, hanem az egyén cselekvését, min-denféle összehasonlítás nél-kül. Általában véve a kész-ségek, sőt a képességek is fejleszthetők, tanulóssal, gyakorlással, szorgalom-mal. Aki például a kéthö-napi betanulási időt „átlóg-ja”, nem figyel, nem igyek-szik elsajátítani a fogáso-kat, a munkaműveleteket, az nyilvánvalóan teljes erő-bedobással is kevesebbet termel, mint az ellenkező

szemléletű. Arról nem is beszélve, hogy a normákat úgy állapítják meg, hogy az átlagos képességű embert veszik alapul. Ha a fentiek-et elfogadnánk, abból egé-szen furcsa helyzeteket le-hetne levezetni. Így például az általános iskolában a ne-hezen tanuló, de szorgal-mas diáknak ötöst kéne ad-ni a kettes tudásra, míg a jófejű, de lusta gyerekeknek a négyes feleletre elégte-lent.

S általában, a kinti mun-kahelyeken, mondjuk, a ki-váló újtót még büntetni is kéne, ha nem talál ki vala-mit, míg az ügyetlen, de szorgalmas embert jutal-mazni. Szóval e téren sem rugaszkodhatunk el a va-lóságtól, a bv. intézetbeli munkáltatás ilyen szem-pontból is a kinti következményeknek igyekszik meg-felelni. S tartok tőle, hogy a teljesítményekben való eltérés — miután többnyire betanítható munkák-ról van szó — döntően a szor-galmon és akaraton múlik.

Más kérdés az, hogy hol van a teljesítmény határa? A benti normák nem köve-telnek többet, legfeljebb el-érik a kinti munkavállalók-tól elvártakat. Ha valaki kevés időt tölt, például egy konfekciózomban, nyilván-ügyességben, gyakorlatban nem éri el egy kinti husz éve dolgozó teljesítmé-nyét. De a nyolcvan-kilenc-ven százalékos elérése már viszonylagosan elfogadható bért eredményez. S ehhez még jöhet a minőség jutal-mazása, no és persze az elrontott termék miatti le-vonás is, a kártérítés. Sopronkőhidán elhangzott: van olyan ember, akitől többet vonnak le a termék rossz minősége miatt, mint amit az átlag fölötti mennyiségi teljesítésért kap. Hogy ért-sük: valaki 110 százalékot teljesít, de a minőség nem kifogástalan, a végtermék egy részét, mondjuk, má-sodosztályúnak kell minősí-teni. Amit nyerne a „ré-ven” a plusz 10 százalé-kal, azt elveszti a „vám-on”, a minőségromlásért fizetett

—f—

✪ EZ IS, AZ IS... ✪ EZ IS, AZ IS... ✪ EZ IS, AZ IS... ✪

Tovább csökkenhet a narkózis alatti kockázat?

Az érzéstelenítés sok beteg számára kórházi tartózkodásának homályos szakasza. 50 évvel ezelőtt még sok orvos számára is az volt. Ez azonban az utóbbi 30 évben félreérthetetlenül megváltozott. Az érzéstelenítés azóta önállóan tudományává vált. Kifejlesztették a beteget kímélő és nagyobb biztonságot nyújtó eljárásokat.

Jelenleg a belégzéses és az intravenás injekciók formájában alkalmazott érzéstelenítést egyenértékűnek ítélik. A mérce csak a beteg biztonsága lehet. Hogyan lehet csökkenteni a narkózis alatti kockázatot? Ez olyan kérdés, amellyel **Wolfgang Dick**, a mainzi egyetem professzora intenzíven foglalkozik. **Dick** a mainzi bemutatkozó előadásában azt követelte, hogy a kórházakban minden járulékos beteggel érzéstelenítési beszélgetést folytassanak vagy a felvételtől, vagy közvetlenül utána, hogy a beteg érzéstelenítési kockázatát meg lehessen ítélni. Ez a beszélgetés azért olyan fontos a beteg és orvos számára egyaránt, mert narkózisban a kockázat erősen függ a kortól, a testsúlytól, a betegség fajtájától, a szedett gyógyszerektől és (vagy) az alkoholtól. Egy francia tanulmány megállapította, hogy 40 évesnél fiatalabb emberek esetében a halandóság 10 000 érzéstelenítésenként 1,4 volt, 75 év fölött pedig 3. Ennek oka a tüdőnek, a szívnek, az anyagcserének a korábban már elszívott károsodása.

A műtét előtt azonban a beteget nemcsak „kockázati csoportba” kell sorolni, hanem számszerűsíteni kell a műtét súlyosságát is, mert az közvetlenül arányban áll a kockázattal. Kiseb műtételnél a kockázat egyharmaddal-féllel kisebb, mint a nagyobbaknál — 100 000 műtét tapasztalatai alapján.

A bostoni Harvard Medical School egy 1979-es vizsgálatából kiderült azonban, hogy az

orvos hiányos tapasztalata és tudása is megmutatkozik a műtét balesetek gyakoriságában. Több kórház megvizsgálása alapján kiderült, hogy az összes balesetek 14—29 százalékát az altató és lélegeztető készülékek zavara okozta. Ugyanebből a tanulmányból derül ki, hogy az ilyen esetek 4—20 százaléka a tapasztalat hiányára, 9—13 százaléka a készülék ismeretének hiányára, 6—16 százaléka a készülék elözetesen felületes megvizsgálására, 23—27 százaléka a hiánsra, a kimerültségre, a hiányos átadásra vezethető vissza.

Műtét közben az anesztéziológus feladata a létfontosságú funkciók fenntartása, mert mind a gyógyszerekben, mind az eszközökben sok hibaforrás rejlik. Az utóbbi években mégis jelentős haladás történt. Már nagyon idős emberek is meg lehet operálni, egyénileg kiválasztott érzéstelenítési eljárással. A szívsebészeti tapasztalatai alapján kialakult a „stresszmentes érzéstelenítés”, melynek lényege, hogy nem szabadít föl a szervezetet terhelő hormonokat. Ez persze ideális cél, amelyet ritkán lehet elérni.

A műtétet közvetlenül követő fázisra eddig nem nagyon figyeltek. Eppen ilyenkor azonban számos veszély leselkedik, például fájdalom és a gyógyszerek kölcsönhatásának formájában. Az orvosok ezért a fájdalom megszüntetése mellett lépnek fel, de ugyanakkor nem szabad a beteg fontos funkcióinak veszélybe kerülését.

Nem kevés anesztéziológus és gyógyszerkutató álma, hogy minden altatószer ellen megfelelő ellenanyag álljon rendelkezésre, amellyel a beteget a műtét után azonnal fel lehet ébreszteni. Ellenszer azonban csak az izomlazítók ellen van. A csodaszerek utáni vágy — továbbra is álom.

Mozgó kórház

Dr. Leon Starnak, a New York-i Kennedy nemzetközi repülőtér egészségügyi irodája vezetőjének a gördülő kórház ötlete először egy 1976-os légi katasztrófa alkalmával támadt. Minthogy a leszállt gép félig a kifutópályán állt, félig lelo-gott róla, rendkívül nehéz volt a mentőautókat a helyszínre juttatni — emlékezik vissza. Star azóta három mozgó kórházat tervezett és épített meg — hatalmas kamionok műtővel és elsősegélynyújtó ágyakkal. E mozgó kórházak közül az utolsó a 34 ágyas, négy kerék meghajtású Containerized Hospital Emergency Mobile (CHEM — konténerben működő mozgó kórház) egység, amire Star nemrég amerikai szabadalmat kapott.

Az ötlet lényege természetesen az, hogy a balesetek áldozatait minél hamarabb orvosi ellátásban részesülhessenek.

Fiatal páciensek

A szakemberek a lelki zavarok megdöbbentő szaporodását állapítják meg Ausztriában a 70-es évek közepe óta, különösen a fiatalok között. Így például az „abnormális lelki reakció” vagy rövid ideig tartó neurozissal küszködő betegek száma 100-130 százalékkal nőtt és mindez az 1977-től 1981-ig tartó néhány év alatt.

Ezt követte az 1500 ágyas linzi Wagner-Jauregg Pszichiátria Kórház vezetője, dr. Gustav Hoffmann egyetemi tanár. Hoffmann még egy riasztó számot említett ezzel összefüggésben: a pszichiátriai klinikák összes betegének átlagosan a negyede 30-évnél fiatalabb.

A pszichiáterek családi problémákat, nemzedéki konfliktusokat, de az utóbbi időben főleg az iskolai, valamint a szakmunkástanuló-képzésbeli nehézségeket és drukktól teszik felelőssé a fiatalok lelki betegségeinek egyértelmű terjedéséért. Hoffmann professzor szerint a fiatalok munkanélkülisége nagymértékben követeli ezt a problémát: a munkanélküliség ugyanis több fiatal fenyeget vagy közvetlenül érint.

A fiatalok könnyebb, rövid lefolyású lelki zavarainak járóbetegeként is lehet segíteni, a problémák a fokozódó érettséggel is enyhülnek. Az abnormális lelki reakciók egyhármada azonban hosszán tartó kezelésre szorul.

Vatikán támogatja a szexuális nevelést

Az iskolai szexuális nevelés kiterjesztéséért folyó kampány váratlan irányból kapott támogatást — a Vatikántól.

A római Katolikus Nevelés Szent Kongregációja egy nagyobb dokumentumban kinyilvánította, hogy az iskolák felelősek „a szülők munkájának segítésében és teljesebbé tételében”, amikor segítik a gyermekeket és ifjakat a szexuális megértésben.

„Ez a Vatikán nyílt állásfoglalása, amellyel, hogy a szexuális oktatásnak helye van az iskolában, bár továbbra is a szülőké a domináns szerep” — mondta John Forliti tiszteendő, minneapolis pap, aki szexuális nevelési programokat tervez.

William Baum amerikai érsek elnököl a kongregációban, amely a 36 oldalas deklarációt közzétette *Nevelési iránymutatás az emberi szerelemben* címmel. A dokumentum újra

megerősítette az abortusz hagyományos tilalmát és a házasságon kívüli szexualitást „önzönék” és „súlyos zavar-nak” nevezte. Arra ösztönöz, hogy az egyháznak a fogamzásgátlókra vonatkozó tilalmát „megfelelő korban” tanítsák, hogy ezzel felkészítsék a fiatalokat a felelősségteljes házasságra. Figyelmeztet ugyan, hogy a homoszexualitást sosem szabad erkölcsileg igazolhatónak föltüntetni, a lelkipásztorokat arra buzdítja, hogy megértéssel fogadják a homoszexualitást abban a reményben, hogy segíthetnek nekik úrrá lenni „rossz társadalmi beilleszkedésükön”.

A katolikusoknak adott irányelveken kívül a dokumentum sürgeti a kormányokat, hogy védjék a közérkölcst a „túlzott szabadságjúságnak és a pornográfának” a tömegtájékoztatói eszközökben való korlátozásával.

Szennyvíz és gammasugár

Úgy látszik, hogy a szennyvízre beköszöntött az atomkor a New Mexikó-i Albuquerque-ben. A város jóváhagyta egy szennyvíztisztító telep építését, ahol először fogják a száritott szennyviziszapot a cézium-137-ből, a nukleáris fegyvergyártás és melléktermékből származó gammasugarakkal besugározni. „A besugárzás nem lesz olyan erős, hogy radioaktívvá tegye az iszapot — mondja Paul Nolan albuquerque-i vízügyi igazgató. A cézium gammasugaraiban azonban elég erősek ahhoz, hogy előljkék a szennyvízben és a gyommagvakban lévő baktériumokat és más kórokozókat.” A száritott, sterilizált szennyviziszapot trágyázásra fogják használni az albuquerque-i parkokban.

A besugárzó telep, amely az utóbbi nyolc év alatt a Sandia Nemzeti Laboratórium-ban kifejlesztett technológiára épül, mintegy 18 millió dollár-

ba kerül, mire 1985 végére felépül, ami sokkal több a hagyományos szennyvíztisztító telepek költségénél. Csakhogy a besugárzás hosszabb távon olcsóbb lesz — és biztonságosabb. A vizsgálatok a szennyvízből kompozitot készítő munkások légzőszervi megbetegedéseit azzal a porral hozták összefüggésbe, amelyet a hagyományos oxidáló eljárások során vernek föl.

Senki sem hiszi, hogy a besugárzás a legjobb válasz minden város szennyvízkezelési szükségleteinek kielégítésére. A besugárzás nem fogja például eltávolítani a nehézfémnyomokat, ami komoly szempont az iszapból trágyát készítő eljárásoknál. És ha a gammasugarakkal való kezelés olyan hatásosnak és gazdaságosnak ígérkezik, akkor fontos, új segítség lehet a sűrűn lakott városokban, ahol a szennyvíztisztító kapacitást túlnövi az ipar és a lakosság.

Új könyvek

PÁVEL MIHAJLOV

Száz éjszaka a jugoszláv hegyekben (Kossuth Könyvkiadó)

A második világháború története iránt érdeklődő olvasó újabb emlékirattal ismerkedhet meg. Pável Mihajlov, az egykori szovjet repülőtest visszatelekezése nem a háború fő eseményeivel foglalkoznak. A könyv arról szól, hogy milyen szerepet játszottak a szovjet repülők abban a harcban, amelyet a Jugoszláv Népszabadító Hadsereg vívott a megszállók ellen. Ennek a segítségnek számos megnyilvánulása volt; hadianyagok szállításától a partizanvezérkar biztonságba helyezéseiig.

Szovjet részről a légi kapcsolatot a jugoszláv partizan-hadsereggel 1944 februárjában kezdték kiépíteni; az év őszétől ez rendszeressé vált. Ekkorra — egyéb feltételek kialakulása mellett — mód nyílt a nagy távolságok kiküszöbölésére: a szovjet gépek a „szomszédból”, a délnémetországi Bari városából startoltak. A hegyvidéken vívott partizanháború körülményei nagy erőpróbát jelentettek a repülőknél. Eldugott, szűk völgyekben, gyakran az ellenség közvetlen közelében kellett igen nehéz manővereket végrehajtaniuk.

Mihajlov memoárja ezekről az akciókról, s a későbbiekről, a Belgrád felszabadításával kapcsolatosokról szól. A szerző nem felszázik folyamatosságra, könyve az események anekdotikus leírása. Stílusa ennek megfelelően nem egyenletes, érdekesebb és kevésbé érdekfeszítő részek váltogatják egymást. Hasznos lett volna a könyvhöz függelék mellékelni, amelyben szerepelnek a szovjet—jugoszláv kapcsolatok e szakaszának főbb adatai.

LOMTALANÍTOTT MŰKINCS

Négy évvel ezelőtt nagytakarítás és lomtalanítás volt a közép-franciaországi Puy apacakolostorban. Az összegyűlt limlombokat eladták egy régiségkereskedőnek. Közöttük volt egy porlepte, régi festmény is, amely a keresztet cipelő Krisztust ábrázolja — ezért külön 400 frankot fizetett. Pár hónappal később egy műbútorasztalosnak megtetszett a festmény és megvette négyezer frankért. Hamarosan kiderült, hogy a mű Lorenzo Lotto XVI. századi olasz festő alkotása. A Louvre tüzetes vizsgálata megerősítette a kép eredetiségét, így a múzeum 1982-ben megvásárolta azt, potom három és negyed millió frankért.

Időközben az apácák is megtudták, hogy vagyont érő műtárgyat vesztekettek el, ezért levelet írtak Jack Lang kulturális miniszterhez, s a kép visszaadását kérték. A miniszter azonban arra hivatkozott, hogy a Louvre a képet szabályszerűen megvásárolta és nem kötelezhető annak visszaadására. Az apácák most pert indítottak a múzeum ellen, de a jogások szerint nincs kilátásuk győzelemre. Egy viszont biztos: legközelebb jobban fognak vigyázni a lomtalanításkor...

Gondolatok

A férfiak szeretik a szelletes nőket — akik neveinek a vicceiken.

A gondolatsegény íróknak a szavak azt jelentik, amit a sovány nőnek a bő szoknya.

Mindent annyira egyszerűen kell csinálni, amennyire csak lehet — de annál egyszerűbben nem.

Kevélyesség hinni a Gondviselésben, abban, hogy megoltalmaz bennünket — ezen csak a humor enyhíthet.

Sok hibát követünk el azzal — mondta K. úr —, hogy nem, vagy túl ritkán szakítjuk féibe a beszélőket.

Nem félek az önkritikától. Ugyanis biztosan tudom, hogy nem fogok rá felülről reagálni.

Amikor már nem akarsz tudomást venni a szenvedélyekről, akkor már nincsenek szenvedélyeid.

A butaságot nem kell tanulni.

Mindig úgy kell beszélni, mintha az lenne az utolsó mondat, amelyet az embernek még szabad kimondania.

Verne Gyuláról

Vízszintes: 1. Francia város, itt született százötvenöt éves Verne. 6. Előbb tisztviselő volt, majd színházi titkártként operalibrettókat írt, igazi népszerűséget azonban az 1863-ban megjelent *Öt hét léghajón* című regényével ért el. Ez pedig egy 1874-ben megjelent népszerű regényének címe. 12. Az Északi-tengerbe ömlő folyó. 13. Sándor Máttyás című regényének egyik alakja, lelkiismeretlen sicíliai kalandor. 14. Magasztos. 15. A platinafémek közé tartozó rideg fém. 17. Palóc gyümölcs. 18. Folyóadékkal ellát. 19. Patet... (laoszi mozaik volt). 20. Híres szovjet teherlítő (Richard, 1895-1944). 22. Orrához. 23. Úres colt! 24. Cölöpverő. 25. Az egyik vércsoport. 27. Idegen férfinev. 29. Legendás olasz labdarúgó hátvéd. 30. A második világháborúban elsüllyedt angol csatahajó. 32. Ehhez hasonló. 33. Az esti vegylet. 34. Csúf. 36. Folyó Szlovákiában, a Kis-Dunába ömlik. 38. Ide-oda mozgat. 39. Gorkij. 40. Az anya c. regényének eredeti címe. 40. Indulatsz. 42. Tintafogó. 44. Kő, táviratban. 45. Ritka női név. 47. A függ. 10. sz. sorban említett ifjúsági regény egyik szereplője. 49. A tüzet megszüntető. 51. A Sándor Máttyás c. regényben szereplő Istria-félszigeti város, ahová az osztrák kormány fegyverraktárt és hadikikötőt épített Velence elvesztése után. 53. Capek-dráma. 55. Utca, házszám, névelő. 57. Vernét sokat foglalkoztatták a szabadsággért vívott harcok, ez kitűnik ebből a magyar vonatkozású regényéből is. 61. ... de France. 62. A következő olimpia városának neve kezdődik így. 63. Tartozik. 64. A reneszánszt követte. 66. ... Troll (Heime). 68. Nem valódi. 69. Kettőze: Berg operája. 70. Azonos betűk. 71. Azonos római számok.

Függőleges: 1. A fővő fürkésző írását ma is szívesen olvasva az ifjúság, mint ezt a regény is. 2. Gyomnövény. 3. A hetvenhét éves korában — 1905-ben — Amlensben elhunyt író egyik kapitánya. 4. Három, több szláv nyelven. 5. Fertőtlenítő lehet. 6. Angol szesz ital. 7. Katonai puccsal megkutatott sal-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12				13					14	
15			16		17			18		
19			20		21			22		
23			24			25	26	27	28	
			29			30		31		32
33			34		35			36		37
			38					39		
40	41				42				44	
45	46		47	48			49		50	
51			52			53	54		55	56
57				58		59			60	61
62				63			64		65	
66				67		68		69		70
										71

vadori elnök (Carlos Humberto). 8. Anna román megfelelője. 9. Tiltószó. 10. Ez a népszerű regénye gyerekekről szól, akik egy elhagyott szigeten élnek Robinson-életüket. 11. Magas tiszt, rang volt a törökönél. 16. Francia kohászati monopolvállalat. 18. Eredetileg: Ilona. 21. Helyrag. 24. A Sándor Máttyás c. regény egyik hőse. 26. E regényben a levegőnél nehezebb repülőszervezet talánálk fel. 28. Berluszeni-vers címe. 30. Verne egyik másik kapitánya: hazájának azzal akar dicsőséget szerezni, hogy elsőnek közelít meg az Északi-sarkot. 31. Napszak, röv. 35. ... Elreann (az Ir Köztársaság országgyűlése). 37. NSZK-beli valuta, röv. 41. Elő-előfordult. 43. Gazdasági épület. 46. Maieret és ... betörő (Simenon). 48. Korroszó ellen egyfajta rétegheg bevon. 50. Duplán: városunk. 52. A 8. sz. sor kezdete. 54. Még

nem használták. 56. Ismert újságíró (Csaba). 58. Azonosak. 59. Verne képeztebeli utazásai során ide is eljutott. 60. Felső-ról pária. 67. Vissza: nőnév. 69. Tüzel. Beküldési határidő: 1984. június 15.

A Heti Híradó XXVIII. évfolyam 19. számában megjelenő keresztrejtvény helms megjelése a következő: Rétköz, Hatvani, Parlaj sas, Körös, Krúdy Gyula, Csegehalom, Várszínház, Nagytemplom, Pásztorélet, Apriáget, Hoportyó, Déri Múzeum, Biharugra, Kaba.

Könyvjutalmat nyertek: Grész Endre előzetes, Kaposvár; Lerner Béla előzetes, Tórköl; Sőregi Károly előzetes, Szolnok; Molcsányi Mihály előzetes, Bp-i Fegyver és Börtön; Takács Zoltán előzetes, Vác.

SPORT

NB I

Idénzárás

Az NB I 29. fordulóját követően kialakult táblázat akár a végső összeállítás is lehetne az 1983-84-es idénynek. A Bp. Honvéd jóval idő előtt biztosította első helyét, a Diósgyőrt a Nyíregyháza kíséri el az NB II-be, így mindössze még az kérdéses, ki áll majd a kispadon jobb és bal oldalán a dobogón. A két helyre a Rába ETO-nak és a Videotonnak van nagy esélye. Az U. Dózsa — mint szokták mondani — „egy fillért sem volna érdemes tenni” — hiszen a győrieket sem foghatja be, no meg Pécsre utazik: nemcsak az érem, de a nemzetközi szereplés is elűzhat, ha a Tatabánya győz a Csepel ellen, a lila-fehérek pedig vesztesként térnek vissza a Mecsekalkjáról.

Az utolsó előtti fordulóra az nyomtára leginkább a bélyeg, hogy a legtöbb csapat számára ennek a kilencven percre már nemigen volt tétje, ezért nyílt harcrenddel léptek pályára, ez magyarázza a nyolc mérkőzés 31 gólját, a csaknem „négyes” átlagot?

A Bp. Honvéd időnként bajnokhoz méltó játékkal búcsúzott hazai közönségétől, alkalmat adva a játékírók egymás között megosztó két „volt nagyszerű harcosuk, Kozma Mihály és Pál József utolsó fellépésére.

Nem volt mindennapi a Rába ETO zalaegerszegi bravúra. A győrieket ismét féltelmetes támadójátékukról tettek

bizonyossá, no meg arról is, hogy nemzetközi szereplésükhöz alaposan fel kell javítaniuk védekezésüket. Bár 64 adott góllal az NB I legeredményesebb csapatának számítanak, a kapjukba juttatott 52 találat is elgondolkasztó lehet.

Gólokban bővelkedő, látványos játékok élvezhettek a nézők a Hungária úton és Szegeden. Dicséri a Haladást, hogy 0-3 után sem adta meg magát, míg a Tisza partján a ferencvárosiak kétszer is vezettek, de mint 1975-től oly sokszor, most sem sikerült saját pályáján két vállra fektetni az ebben az évben oly magabiztossá vált vidéki együttest.

A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Honvéd	29	19	6	4	63	24	44
2. Rába	29	14	9	6	64	52	37
3. Videoton	29	15	5	9	46	31	35
4. U. Dózsa	29	12	10	7	48	32	34
5. Tatabánya	29	12	9	8	38	36	33
6. Vasas	29	13	5	11	40	38	33
7. Zalaegerszeg	29	11	7	11	39	44	28
8. SZEOL AK	29	10	8	11	41	43	28
9. MTK-VM	29	10	8	11	39	44	28
10. Ferencváros	29	9	9	11	43	43	28
11. Pécs	29	8	11	10	35	37	27
12. Csepel	29	9	9	11	45	41	27
13. Haladás	29	10	5	14	28	41	25
14. Volán	29	7	10	12	42	54	24
15. Nyíregyháza	29	7	8	14	28	47	22
16. Diósgyőr	29	2	9	18	25	53	13

Következik: (június 3., vasárnap) Volán-Honvéd, MTK-VM-ZTE, Rába-Vasas, Videoton-FTC, Tatabánya-Csepel, Pécs-Dózsa, Haladás-SZEOL, Diósgyőr-Nyíregyháza.

NB II

Vendégek vasárnapja

A labdarúgó-bajnokság második osztályára jellemző a hazai csapatok sikere.

A vasárnapi forduló erre a hagyományra alaposan rácsafolt, mert a vendégegyüttesek közül három győzött, három pedig döntetlen eredményt ért el.

Az Eger idegenben szerzett két pontjával tovább növelte előnyét.

Baja-Sopron 2-1 (1-1). Baja, 3800 néző. V.: Rákóczi dr. G.: Szabó (11-esből), Andreidesz, ill. Dercsár.
D. Kinizsi-Székszárd 2-2 (2-1). Debrecen, 200 néző. V.: Lója. G.: László, Andirkó, ill. Magyar J., Horváth L.
Bakony Vegyész-Szolnok 3-1 (0-0). Veszprém, 2500 néző. V.: Boros. G.: Tóth, Lechner, Repka (öngól), ill. Sugár.

HMSE-Eger 0-1 (0-0). Hódmezővásárhely, 3000 néző. V.: Nagy B. G.: Lengyel.
22. sz. Volán-Békéscsaba 2-2 (0-2). Rákocscsaba, 3000 néző. V.: Hartmann. G.: Balogh, Vad, ill. Sulija, Királyvári.
Siófok-Ózd 2-3 (1-1). Siófok, 2000 néző. V.: Radics. G.: Bódi, Horváth I., ill. Osváth (2), Homonnai.

Kazincbarcika-Salgótarján 3-2 (1-1). Kazincbarcika, 2500 néző. V.: Csáki. G.: Kálmán (2), Leskó, ill. Jónás, Földi (11-esből).

Órásmester kalitkában

Világviszonylatban is kevés olyan kalapácsvetőt találni, mint Sinka Albert, aki négy év versenyzés után 73 méter fölé került — mondta az Építők SC versenyzőjéről Encsi István, Sinka mestere, egykori sokszoros magyar bajnok. — „A csúcsra jutáshoz legalább 7-8 éves munkára van szükség” — véli az edző.

A 22 éves órásmester fiatalember eszményi dobóitakat a maga 188 centiméteres magasságával, 92 kiló súlyával.

— Az atlétika több számába is belekóstoltam. A kalapácsvetéssel négy esztendeje ismerkedtem meg.

— Legjobb eredménye? — 73.30 méter. Ezt a téli dobóbajnokságon értem el. Első felnőtt versenyemet ezzel meg is nyertem. A felnőtt ranglistán jelenleg a második helyen állok, de úgy érzem, jó néhány méter van még bennem.

Sinka a magyar kalapácsvetők között az első lesz, aki elér a 80 méteres álomhatárt — jósolja Encsi István.

— Mennyit gyakorol? — Napról napra gyakorolok a dobókötétre. Szabad szombat és vasárnap is kijárok edzeni. Egy-egy edzésen 40-50-et dobok.

Magyar-spanyol

Fiesta a Fradi-pályán

Magyarország és Spanyolország válogatott együttesei eddig nyolc alkalommal találkoztak. A mérleg egyértelműen az Ibéria-félsziget focistáinak kedvez, hiszen ezek közül négy mérkőzés megnyertek, míg kettő lett döntetlen, s a magyar csapat csak a legutóbbi két találkozóon, 1981. április 15-én Valenciában (3-0) és 1984. január 18-án Cádizban (1-0) tudott győzni.

Az Üllői úti találkozó méltán ígérkezett csemegének. Erről beszélgettünk Östreicher Emillel, a nemzetközi labdarúgásban elismert menedzserrel, aki 28 éve él Spanyolországban.

— A franciaországi Európa-bajnokság nyolcas döntője előtt a spanyol válogatott számára ez csak egy állomás a felkészülésben. Mégis mennyire tekintik presztízsnak a budapesti találkozót?

— Május 6-á óta, amióta befejeződött a bajnokság, Munoz szövetségi kapitány edzőtáborba vitte a csapatot, egy Malaga mellett rejtekhelyre. Nyertek Valenciában 2-1-re a dának ellen, szombaton pedig Bernben 4-0-ra lépték le a svájciakat. Ez a két eredmény elárulta, hogy bármennyire is barátságos találkozókrol van szó, a spanyolok nem tekintik annak, keresik az EB előtt a tekintélyteremtő sikereket. A magyarok elleni mérkőzés után még egy válogatott meccset játszanak Madridban a franciaországi indulás előtt, a júgoszlávokkal.

— Valamikor a Real Madridnál is dolgozott; mi van most a világhírű klubnál?

— Elkeseredés. Nem nyertek bajnokságot ugyanis az Atlético Bilbaóval, azonos pontszámuk volt, és csak a rosszabb gólarányuk miatt nem lettek elsők. Peches tréner Di Stefanó, az egykori világsztár középcsatár, annak ellenére, hogy jól dolgozik. Talvaly őt döntően szerepelt a Real Madrid és egyet sem tudtak megnyerni. Idén pedig

elég volt egyetlen kisiklás a Bilbaóval szemben. A hírek szerint nem is újítják meg a világhírű tréner szerződését.

— Ki lesz az utódja? — A hatvanas évek nagy játékosai, a Real Madrid egykori csatárcsillaga, Amancio. Legalábbis ezt rebesgetik Madridban.

Szusz Ferencet, a legendás góllövő csatárt a spanyol válogatott ázsírók faggattuk. A volt újpesti labdarúgó éveken át sikeresen dolgozott Spanyolországban edzőként.

— Pillanatnyilag Rafael Gordilló, a Betis 28 éves középpályása a legértékesebb játékos a külföldi menőkön kívül Spanyolországban. A Barcelona hárommillió dollárt ajánlott érte. Hallatlanul gyors, remekül szervezi a játékot. A sztárok közé sorolható a fejeseivel életveszélyes Santillana, a csapat eszét jelentő Senor, valamint a félelmetes reflexű kapus, Arconada.

— Ezek után milyen helyállást vár a magyaroktól?

— Bármilyen furcsa győzelmet tippelök. A mi válogatottunk örvendetesen formálódik, sokkal gyorsabbak és keményebbek a játékosaink.

— Milyen típusú szakvezető Miguel Munoz, a 62 éves szövetségi kapitány?

— A Real Madrid egykori játékosai rendkívül higgadt, szimpatikus ember: szerény és megfontolt. Nincs benne semmiféle latinokra jellemző színeskedés, felesleges temperamentum.

— Végül lapozunk vissza 32 évet a sporttörténetben. Játzott az utolsó, Üllői úti együttesben, ahol 5-0-ra győztük le az NDK-t. Hogyan gondolt vissza a Fradi-pálya akkori hangulatára?

— Mint mindig, akkor is remek atmoszféra uralkodott. Itt szó szerint együtt tud lélegezni a publikum és a játékos, ezért van az Üllői úti stadionnak oly különös varázsa.

Magyarország-Spanyolország 1-1

A 4. percben Hannich negyven méterrel megeresztett bombája kellemes bemelegítés volt, ám tizenhét perccel kellett várni az újabb magyar helyzetre. Ekkor Varga szabadrúgását kiejtette a spanyol kapus, de nem került hálójába a labda.

A 23. percben bedobás után Gordillo betört a hazaiak kapuja elé, beadását Rincon elvétette, de Senor újra helyzetbe hozta, s ezúttal nem hibázott a csatár. 0-1.

A második féldőt is egy

Hannich-alakítás vezette be mesterien vette át a labdát a spanyol tizenhatoson belül, de lövése elkerülte a kaput.

A 47. percben viszont sikerült kiegyenlíteni, Nagy szöglet után úgy fejtelt a jobb kapufa tövére, hogy onnan a hálóba került a labda. 1-1.

A 73. percben Kiss három beadást ügyetlenkedett el egymás után.

Támadgatott a Mezey-legéység, s a gyenge napot kifogó spanyolok ellen maradt a döntetlen.

BEK-DÜNTŐ

A Liverpool a védő

A római olimpiai stadionban hatalmas érdeklődés és biztonsági rendszabályok között zajlott le az áldomdöntő. A küzdelem megfelelt az előzetes várakozásoknak, de a játék színvonala közepes maradt, mivel a két nagyszerű együttes nem bírt egymással.

Az első negyed óra végén kapushibából és védelmi kapkodásból született meg az angol vezető gólja. A féldő végén a rómaiak legjobbjai, Conti nagyszerű beadását Pruzzo csúsztatta a hálóba. A második féldőben és a hosszabbításban inkább a középpályán folyt heves küzdelem, bár a tét nagyságát tekintve igen sportszerű volt a mérkőzés. A svéd játévezető tanítani való módon bíráskodott, bizony hazai bírónk tanulhat tőle.

Az angolok kezdtek a büntetőket és mindjárt hibáztak. Am az ideges olaszok kihagyták a nagy lehetőséget, sőt a negyedik körben az egyébként kiválóan játszó Conti fölé lött,

és ezzel a kupagyőztes a Liverpool lett.

A szerencsésebb csapat győzött, s talán azért, mert a római együttes brazil sztárjai ezúttal nem villogtak. A közönség, a tévénézők viszont jól szórakoztak a két profi csapat találkozásánál. Míg a mérkőzés előtt és közben nem volt rendbontás, addig a meccs után már szabályos csata alakult ki Róma utcáin a díjadalmas angol és az elkecseregett olasz szurkolók között.

Mi történt Urbánnal?

Újabb furesa meccs nyomában

A rossz hírű Csepel-Nyíregyháza mérkőzés pályán kívüli eseményeinek minősítésére úgy tűnik alkalmatlan a „nem mindennapi” kifejezés; a szezon végi hajrában — megkockáztatjuk: a hazai labdarúgó-bajnokságban honos hagyományok szerint — Nincs tudomásunk arról, hogy bárki pénzt adott vagy elfogadott volna. Abban viszont szeretne volna megegyezni, hogy a pontért vagy pontokért a következő szezonban a Balassagyarmat pontot vagy pontokat ad. A két győngyösi játékos azonban másnap beszámolt a látogatásról és ennek alapján kezdték meg mi is a vizsgálatot.

— Milyen ítéleteket hoztak? — Nincs tudomásunk arról, hogy bárki pénzt adott vagy elfogadott volna. Abban viszont szeretne volna megegyezni, hogy a pontért vagy pontokért a következő szezonban a Balassagyarmat pontot vagy pontokat ad. A két győngyösi játékos azonban másnap beszámolt a látogatásról és ennek alapján kezdték meg mi is a vizsgálatot.

— Milyen ítéleteket hoztak? — A megvesztegetés kísérlete kétségkívül fennállt. Tóth Ferencet 6 hónapra mindenfajta sporttevékenységtől eltiltottuk, míg a két vezetőt 1-1 évre. Szeretném hangsúlyozni, hogy Urbánt csak mint sportvezetőt tiltottuk el, a határozattól függetlenül vezethet mérkőzéseket. Egyébként mindhárman fellebbeztek.

— Az MLSZ-ben nem tartották túl enyhének ezt a büntetést? — A döntésről értesítettem Páncsis Miklóst és dr. Terpikó Andrást. A legújabb: Urbánt az MLSZ mindenfajta sporttevékenységtől 10 évre eltiltotta.

Manézsvarázs tette talajkirállyá

Becézték szaltókirálynak, gumiembernek a bennfentese Szepinek is Pataki Ferencet, az 1948-as londoni olimpia talajtornaversenyének aranyérmesét.

A cirkusz világa indította ei pályafutását. Gyerekkorának a városliget volt egyik színhelye, itt focizott, kakaszkodott, vagy féblábol a mutatványosok bódéi között. Az egyik alkalommal sikerült belőgnia a cirkuszba, ahol éppen az akrobaták „szórták” a szalókat. Gondolt egy merészet, ezt ő is meg fogja csinálni. És megtanulta. A harmincas évek elején egyszer a Balaton mellett, többek szórakoztatására, szaltózni kezdett. Megejtta ezt a véletlenül arra járó Horváth István testnevelő tanár és füllöncsipe.

— Tizenhárom éves koromban indultam életem első versenyén, és hamarosan ifjúsági bajnok lettem — emlékezik a 36 év előtti olimpia tornász-hőse.

— Azt beszélük, nem ment a szomszédába egy kis vagánysággért...

— Szegény édesanyját állandóan a frász kerülgette miattam.

Kornél a motorját ugratja

Németh Kornél a „motorját ugratja”. Meghozta nem is akármilyen módon. A kaposvári „benzincowboy” a leismertebb hazai motocrossok egyike, 42 lóerős, 350 köbcentis Yamahájával nagy meglepetésre, első helyen végzett a kupa lengyelországi fordulójában.

— Minek tulajdonítja a sikert?

— Az ideji hazai bajnoki futamokon késhegyig menő küzdelmet vívtunk Gyurászik Lászlóval: hol ő győzött, hol én. A kiélezett harc csak a javunkat szolgálta. Döntő, hogy az én Yamahám és az ő Hondája már olyan gép, amivel nincs szégyenkezni valónk a nemzetközi mezőny előtt. Meg aztán sokat lendített rajtunk hogy az idén lehetőséget kaptunk a VB-futamokon való részvételre. Jó néhány techni-

attam. Egyszer az iskolából is majdnem kirúgtak a vagányságom miatt. Osztályunk a második emeleten volt, én meg kézen álltam a nyitott ablakban, majd elkezdtem sétálni a párkányon. Izgatott járókelők rohantak be ezért az igazgatóhoz. De elkövettem még ennél is „bolondabb” dolgokat. Vonnaton utazván nemegyszer felmáztam a vagonok tetéjére, és ott szaltóztattam menet közben.

— A háború kis híján kerülték törte a pályafutását...

— Valóban igaz, a legszebb éveim veszték oda. De imádtam tornázni, és makacs ember vagyok: 31 évesen jutottam ki Londonba. És sikerült győzőm. Negyvenéves koromban fejeztem be a versenyzést, utána tanítani kezdtem az artistaképző iskolában, majd 45 évesen valósítottam meg gyerekkori álmomat: artistaként tizt éven át jártam a világot. Csak egyetlen dolog bánt: annak idején én is bemutatottam egy olyan egyedül elemet, a másfél Korbet-szalót, amit még a maiak is gyakran használnak. Mégsem rólam nevezték el...

— Milyen volt a mezőny? — A szocialista országokban hallatlanul népszerű ez a sportág. Nagyon erős volt a mezőny, a viadal előtt mindenki a szovjet versenyzőkre tippedt. Kemény, szinte beton-szerű volt a pálya. Ez fektűt nekem. Rossz rajtom ellenére neki lehetett ereszteln a „csikót”. Mind a két futamban tíz perc eltelle után sikerült az élre vágnom. S hogy teljes legyen a meglepetés, a második helyet Gyurászik Laci szerezte meg.

— A további program? — Vasárnap jügoszláviai Zabornban a Tito emlékversenyen állunk rajthoz erős mezőnyben. Ezt követően az NSZK-ban versenyzünk.

HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Szerkesztő:
szarkes, tő bizottság
Budapest
V. Steindl utca 8. sz. 1054
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
85-8833, Szikra Lapnyomda,
Budapest